

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Bc. Iva Kohoutková

Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Martin Richter, Ph.D.

Katedra: Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 20. 12. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 121 237 znaků včetně mezer.

Bc. Iva Kohoutková

V Praze dne 20.12.2023

Poděkování

Zde bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce, JUDr. Martinu Richterovi, Ph.D., za užitečné rady, vstřícnost a trpělivost při vedení diplomové práce. Rovněž bych ráda poděla své rodině za podporu během celého studia.

Obsah

Úvod.....	1
1. Historický vývoj.....	2
1.1. Právní úprava v období první republiky.....	2
1.2. Právní úprava v období mezi lety 1950 - 1961	4
1.3. Právní úprava v letech 1962 – 2009	6
2. Skutková podstata trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti	10
2.1. Základní znaky skutkové podstaty	10
2.1.1. Objekt trestného činu	10
2.1.2.1. Problémy současné právní úpravy	11
2.1.2. Objektivní stránka trestného činu	12
2.1.2.2. Jednání při výkonu pravomoci	13
2.1.2.3. Podstatné ztížení či zmaření splnění důležitého úkolu	14
2.1.2.4. Souběh s ostatními trestnými činy	18
2.1.2.5. Problémy současné právní úpravy	18
2.1.3. Subjekt trestného činu	19
2.1.3.1. Problémy současné právní úpravy	25
2.1.4. Subjektivní stránka trestného činu	26
2.1.4.1. Problémy současné právní úpravy	26
2.2. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby	29
2.2.1. Způsobení vážné poruchy v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci či v činnosti fyzické osoby, která je podnikatelem	30
2.2.2. Způsobení značné škody a škody velkého rozsahu	31
2.2.3. Zajištění značného prospěchu a prospěchu velkého rozsahu jinému	31
3. Srovnání s polskou právní úpravou.....	33
3.1. Objekt trestného činu	34
3.2. Objektivní stránka trestného činu.....	35
3.2.1. Překročení pravomoci a nesplnění povinností.....	36
3.2.2. Jednání na úkor veřejného nebo soukromého zájmu.....	36
3.2.3. Podstatná škoda	37
3.3. Subjekt trestného činu	37
3.4. Subjektivní stránka trestného činu	39
4. Srovnání s německou právní úpravou.....	41
4.1. Vymezení pojmu úřední osoba.....	41
4.1.1. Evropská úřední osoba.....	42

4.1.2. Osoby zvlášť povinné veřejnou službou.....	43
4.2. Trestné činy v úřadu.....	43
Závěr	46
Seznam zkratk	49
Seznam použitých zdrojů.....	50
Abstrakt.....	55
Abstract	56

Úvod

Psát diplomovou práci na téma trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti jsem se rozhodla proto, že považuji trestné činy úředních osob za důležité, přestože se jim nevěnuje až taková pozornost. Postihování těchto trestných činů je důležité pro správné fungování orgánů veřejné moci a důvěru veřejnosti ve státní orgány. Je rovněž důležité dbát na profesionální a zodpovědné obsazování veřejných funkcí. Stát má zájem na tom, aby správné fungování a činnost jeho institucí nikdo nenarušoval, zvláště pak osoby, které stojí uvnitř těchto orgánů.

Diplomová práce má za cíl zanalyzovat skutkovou podstatu trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti a porovnat úpravu v České republice s právní úpravou v Polsku a Německu.

Práce je rozdělena na 4 části. První část se věnuje historickému vývoji skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Nejdříve zachycuje úpravu v období první republiky. Dále se věnuje úpravě v trestním zákoně z roku 1950. A poslední část první kapitoly je věnována předchozí právní úpravě, tedy trestnímu zákonu z roku 1961. Začínám svoji práci historickým vývojem, protože si myslím, že pro zkoumání určitého trestného činu je důležité vědět, jakým způsobem se v místě a čase vyvíjela jeho právní úprava.

Druhá část se zabývá samotnou analýzou ustanovení o trestném činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti v trestním zákoníku. Ta je rozdělena na dvě větší podkapitoly. Nejdříve interpretuji základní znaky skutkové podstaty předmětného trestného činu. Tato podkapitola je dále dělena na čtyři části podle jednotlivých základních znaků skutkové podstaty – na část pojednávající o objektu trestného činu, objektivní stránce trestného činu, subjektu trestného činu a subjektivní stránce trestného činu. V podkapitole týkající se objektivní stránky je pojednáváno rovněž o souběhu s dalšími trestnými činy. Následně jsou analyzovány okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Tato část má tedy za cíl podat komplexní analýzu skutkové podstaty předmětného trestného činu a základních pojmů s ním spojených (zahrnuje tedy i interpretaci pojmu úřední osoba).

Další část se věnuje srovnání s polskou právní úpravou. Nejdříve je obecně pojednáváno o polské právní úpravě a následně o jejím ekvivalentu trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Tato část je rovněž rozdělena na čtyři části podle základních znaků skutkové podstaty – podkapitolu pojednávající o objektu trestného činu, objektivní stránce trestného činu, subjektu trestného činu a subjektivní stránce trestného činu.

Poslední kapitola rozebírá komparaci s německou právní úpravou. Z důvodu, že v německém trestním zákoníku není obsažen ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti, je tato kapitola koncipována jinak než předchozí část. Je členěna na dvě části. První se zabývá vymezením pojmu úřední osoby v německém právu a druhá část se věnuje rozbořem „trestných činů v úřadu“ podle německého trestního zákoníku.

Komparaci jsem si zvolila z toho důvodu, že pokud se soustředíme na analýzu jednoho trestného činu v české právní úpravě, může nám komparace pomoci tento trestný čin lépe pochopit, vystihnout klady a zápory domácí i zahraniční právní úpravy. Také je velmi zajímavé podívat se na právní úpravu v jiných státech. Polsko a Slovensko jsem si vybrala z toho důvodu geografické blízkosti a dobré dostupnosti právních předpisů.

1. Historický vývoj

Tato kapitola se zabývá vývojem právní úpravy trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti v České republice (Československu). Je rozdělena na tři části – právní úpravu v období první republiky, právní úpravu v období mezi lety 1950 – 1961 a právní úpravu v letech 1962 – 2009.

1.1. Právní úprava v období první republiky

V období první republiky byla právní úprava trestního práva hmotného obsažena v zákoně č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích. Tato právní úprava byla účinná téměř sto let, tedy již od 1. září 1852 do 31. července 1950. Do tohoto zákona byl promítnut zákon o zločinech a těžkých přestupcích policejních z roku 1803¹.

Zákon o zločinech, přečinech a přestupcích byl rozdělen do 2 dílů. V prvním díle byly upraveny zločiny a druhá část se věnovala přečinům a přestupkům.

Trestné činy, které bychom mohli dnes označit jako trestné činy úředních osob, byly upraveny v hlavě desáté, která nesla název O zneužití moci úřední, konkrétně v ustanoveních §§ 101-105. Hlava desátá upravovala trestné činy zneužití moci úřední, brání darů ve věcech úředních a svádění ke zneužití moci úřední. Skutková podstata trestného činu zneužití moci úřední zněla následovně: „Každý úředník státní nebo obecní, který v úřadě, jímž jest zavázán, zneužije moci sobě svěřené jakýmkoliv způsobem, aby někomu, buď si to stát, obec nebo jiná osoba, škodu způsobil, dopustí se takovým zneužitím zločinu, nechť se byl k tomu svěsti dal zjištěností, nebo jinak naruživostí nebo vedlejší obmyslem“². Druhý odstavec stanovil, koho zákon pokládal za úředníka. Byl jím ten, kdo na základě přímého nebo nepřímého příkazu zastával práce vlády³. Vymezení subjektu trestného činu bylo tedy velmi vágní.

V ust. § 102 byl uveden demonstrativní výčet osob, které se trestného činu zneužití moci úřední mohly dopustit. Byly jimi například: „za takových okolností dopustí se zločinu toho zejména:

- a) soudce, státní zástupce, nebo jiný úředník vrchnostenský, jakož i každý jiný úředník povinnostmi vázaný, který se od zákonného plnění povinnosti své úřední odvrátí dá;
- b) každý úředník, který ve věcech úředních, tudíž i notář, který při sdělávání nebo vyhotovování nějaké listiny notářské osvědčí nepravdu;

¹ KINDL, Vladimír. Zákon o zločinech a těžkých policejních přestupcích policejních. In: HENDRYCH a kol. *Právní slovník*. Třetí vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

² § 101 odst. 1 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

³ § 101 odst. 2 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

- c) *kdo tajemství úřední jemu svěřené způsobem nebezpečným vyjeví; kdo listinu jeho úřednímu dohledu svěřenou zmaří nebo jí někomu proti své povinnosti sdělí;*
- d) *advokát nebo jiný přísežný zástupce, který straně své na újmu při sdělávání spisů právních nebo jinak radou a skutkem jest nápomocen odpůrci.*⁴

Zákon za tento trestný čin ukládal trest odnětí svobody (respektive slovy zákona „žaláře“) na dobu jednoho až pěti let. Podle výše způsobené škody či při „zlomyslném“ způsobu spáchání trestného činu se trest „žaláře“ mohl zvýšit až na deset let.⁵

Dále byly v hlavě sedmé druhého dílu (o přečinech a přestupcích) upraveny přestupky proti povinnostem veřejného úřadu. V § 331 ZoZPP nadepsaném „Trestání veřejných úředníků, sluhů, strážů atd., již při výkonu svého úřadu nebo služby někoho urazí skutkem“ je uvedeno, že se úřední osoba dopustí přestupku, urazí-li někoho skutkem. Tím se rozumělo zejména zatčení v případech, které nebyly stanoveny zákonem⁶.

Pokud trestné činy obsažené v hlavě desáté ZoZPP srovnáme s dnešní právní úpravou, našli bychom zde ekvivalent skutkové podstaty trestného činu přijetí úplatku (v § 104 ZoZPP – trestný čin braní darů ve věcech úředních – „*Úředník, který (...) nepřímou nebo přímo dar přijme, anebo jinak tudy nějaký prospěch si zjedná nebo sobě přislíbí dá (...)*“)⁷ – a ekvivalent skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby (viz výše k trestnému činu zneužití moci úřední – „*Každý úředník státní nebo obecní, který v úřadě, jímž jest zavázán, zneužije moci sobě svěřené jakýmkoliv způsobem*“⁸. V § 105 ZoZPP (svádění k zneužití moci úřední) bychom poté našli ekvivalent k návodu k trestnému činu zneužití pravomoci úřední osoby („*Kdo soudce civilního nebo trestního, státního zástupce, anebo v případech propůjčování služeb nebo rozhodování ve věcech veřejných jakéhokoliv úředníka dary ke stranictví nebo k porušení povinnosti úřední svěsti hledí (...)*“)⁹. V zákoně o zločinech, přečinech a přestupcích tedy nebyl obsažen přímý ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti, ale spíše ekvivalent skutkové podstaty trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby.

⁴ § 102 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

⁵ § 103 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

⁶ § 331 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

⁷ § 104 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

⁸ § 101 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

⁹ § 105 ZoZPP, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

1.2. Právní úprava v období mezi lety 1950 - 1961

V padesátých letech dvacátého století byla přijata nová kodifikace trestního práva hmotného, a to zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. Ten byl již rozdělen na obecnou a zvláštní část. Trestní zákon z roku 1950 také přišel s novým pojmoslovím, neboť zavedl pojem „veřejný činitel“. Trestným činům veřejných činitelů se věnovala hlava třetí nazvaná Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, konkrétně její oddíl druhý, trestné činy proti povinnostem veřejných činitelů. Tento oddíl tvořily §§ 175 a 176 nadepsané Porušení povinnosti veřejného činitele. Ekvivalent trestného činu maření úkolu veřejné osoby z nedbalosti potom nalezneme v § 176.

Trestného činu porušení povinnosti veřejného činitele se podle § 176 odst. 1 dopustil veřejný činitel, který z nedbalosti zmařil splnění úkolů, které mu byly svěřeny. Toho se dopustil tím, že zajišťoval věci veřejné nezákonným způsobem, nebo při své činnosti vykročil z mezí své pravomoci nebo nesplnil povinnost, která mu byla dána¹⁰. Za tento trestný čin hrozil trest odnětí svobody ve výši jednoho roku¹¹.

Výklad pojmu veřejný činitel zákon podával v § 75 odst. 10. Definice veřejného činitele byla opět nejasná, rozuměl se jím ten, kdo zajišťoval věci veřejné¹². Výkladové ustanovení bylo doplněno demonstrativním výčtem:

„(...) je veřejným činitelem zejména

- a) člen národního výboru, jiný podle zákona zvolený zástupce lidu, soudce z lidu, funkcionář lidového družstva,*
- b) státní zaměstnanec,*
- c) řídicí nebo rozhodující zaměstnanec státního, národního, komunálního nebo jiného veřejného podniku anebo lidového družstva,*
- d) příslušník branné moci nebo jiného ozbrojeného sboru, nebo*
- e) orgán povoláný chránit nebo zajišťovat bezpečnost lidí a majetku anebo provádět svým osobním úkonem rozhodnutí veřejného činitele“.*¹³

Jak si můžeme povšimnout, vymezení subjektu trestných činů veřejných činitelů prošlo oproti předchozí úpravě relativně velkou obměnou. Mezi demonstrativní výčet veřejných činitelů například nejsou zařazeny právnické profese jako soudce, státní zástupce či notář. V novém vymezení jsou v duchu socialistického pojetí (snaha o „lidovost“) zdůrazněny činnosti, které mohou vykonávat „běžní občané“ jako soudce z lidu, státní zaměstnanec a nikoli odborné činnosti jako jsou právě právnické profese.

¹⁰ § 176 odst. 1 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

¹¹ § 176 odst. 1 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

¹² § 75 odst. 10 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

¹³ § 75 odst. 10 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

Ve druhém odstavci byla obsažena kvalifikovaná skutková podstata tohoto trestného činu. Sazba trestu odnětí svobody zde byla stanovena v rozmezí tří měsíců až tří let.¹⁴ Tato zvýšená trestní sazba mohla být uložena pachateli, pokud byl trestným činem poškozen důležitý obecný zájem¹⁵. Zákon tedy opět pracoval s vágním pojmem. Ucelenější výklad pojmu obecný zájem podaly soudy až v sedmdesátých letech minulého století, tedy po dlouhé době po zavedení pojmu do trestního zákona a to v souvislosti s úplatkářskými trestnými činy¹⁶. Za „*obstarávání věci veřejného zájmu*“ byla považována nejen rozhodovací činnost v oblasti státní moci a správy, ale také činnost v oblasti sociální, zdravotní i kulturní¹⁷. Následně Nejvyšší soud ČSSR judikoval, „*že pod pojem obecný zájem spadá obstarávání všech úkolů, na jejichž řádném splnění má zájem celá společnost nebo alespoň větší skupina občanů*“¹⁸.

Další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby bylo podle § 176 odst. 2 písm. b) způsobení jiné značné škody¹⁹. Ani termín jiná značná škoda nebyl definován. Hranice výše škody nebyla přesně stanovená až do roku 1990 a tak musela být vymezena judikaturou²⁰. Značnou škodou, značným prospěchem a škodou velkého rozsahu se zabývalo plénum Nejvyššího soudu ČSSR ve svém stanovisku č. Plsf 2/87 z 16.6. 1987. Značná škoda byla v tomto stanovisku stanovena na částku kolem 50 000 Kčs²¹²².

Trestní sazba mohla být také zvýšena, pokud tu byla jiná zvláště přitěžující okolnost²³. Zvláště přitěžující okolnost byla definována v § 75 odst. 4. „*Zvláště přitěžující okolností se rozumí taková okolnost, která s trestným činem zpravidla spojena nebývá a která pro svou důležitost zvyšuje nebezpečnost činu nebo pachatele pro společnost*“²⁴.

Do konce roku 1956 obsahovalo ustanovení § 176 ve svém třetím odstavci další okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby. Podle třetího odstavce se trestní sazby zvyšovaly na dvojnásobek, pokud se trestného činu dopustila při zvýšeném ohrožení vlasti některá z osob

¹⁴ § 176 odst. 2 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

¹⁵ § 176 odst. 2 písm. a) TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

¹⁶ BRUNA, Eduard. *Problematické aspekty úplatkářských trestných činů (2. část) – obecný zájem*. In advokatnidenik.cz [online]. [cit.2023-02-27]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/01/08/problematicke-aspekty-uplatkarskych-trestnych-cinu-2-cast-obecny-zajem/>.

¹⁷ BRUNA, Eduard. *Problematické aspekty úplatkářských trestných činů (2. část) – obecný zájem*. In advokatnidenik.cz [online]. [cit.2023-03-01]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/01/08/problematicke-aspekty-uplatkarskych-trestnych-cinu-2-cast-obecny-zajem/>. Původní zdroj: Stanovisko NS ČSSR ze dne 27. 6. 1978, sp. zn. Plsf 1/78, č. 17/1978 Sb. rozh. tr.

¹⁸ Tamtéž. Původní zdroj: Rozhodnutí NS ČSSR ze dne 29. 6. 1977, sp. zn. 2 Tzf 2/77, č. 1/1978 Sb. rozh. tr.

¹⁹ § 176 odst. 2 písm. b) TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

²⁰ ČENTĚŠ, Jozef, BELEŠ, Andrej, ČIPKOVÁ, Jana. *Kategorizácia škôd spôsobených trestným činom (I. časť)*. In *Časopis pro právní vědu a praxi 2/2020*. str. 225. Dostupné v informačním systému Beck-online.

²¹ Stanovisko pléna Nejvyššího soudu ČSSR č. Plsf 2/87 z 16.6. 1987.

²² Srov. s ust. § 138 odst. 1 písm. d) TZ.

²³ § 176 odst. 2 písm. c) TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

²⁴ § 75 odst. 4 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

uvedených v § 269 odst. 2 při výkonu své pravomoci²⁵. Těmito osobami podle výčtu uvedeného v § 269 odst. 2 byly:

„a) vojenská osoba v činné službě,

b) osoba, která se povoláním k zvláštní službě stala příslušníkem branné moci,

c) příslušník vojensky organisovaného nebo jiného sboru, jehož příslušníci podléhají podle zvláštních zákonů ustanovením o trestných činech vojenských, v činné službě,

d) vojenská osoba a příslušník sboru uvedeného pod písm. c) mimo činnou službu, je-li ve služebním stejnokroji, nebo

*e) válečný zajatec“.*²⁶

V trestním zákoně z roku 1950 již tedy najdeme ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti přibližující se dnešní právní úpravě.

1.3. Právní úprava v letech 1962 – 2009

Od 1.ledna 1962 začala být účinná nová kodifikace trestního práva hmotného, a to zákon č.140/1962 Sb., trestní zákon. Trestní zákon převzal názvosloví předchozí kodifikace a rovněž hovořil o veřejných činitelích, konkrétně o trestných činech veřejných činitelů. Ty shodně s trestním zákonem z roku 1950 zařazoval do hlavy třetí, nazvané trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, které byly obsaženy v §§ 153 až 178a TrZ 1961. Trestné činy veřejných činitelů bychom našli v oddíle druhém hlavy třetí. Tvořily je trestné činy zneužívání pravomoci veřejného činitele a maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti.

Skutková podstata trestného činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti byla obsažena v § 159 TrZ 1961. Podle tohoto ustanovení *„[v] veřejný činitel, který při výkonu své pravomoci z nedbalosti zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo nápravným opatřením nebo zákazem činnosti.“*²⁷.

Základní skutková podstata trestného činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti se za dobu své existence v trestním zákoně měnila pouze jednou a to v roce 1990, kdy již za tento trestný čin nemohlo být uloženo nápravné opatření²⁸. Trest nápravného opatření mohl být pachateli trestného činu uložen pouze, pokud jeho uložení explicitně dovoľoval zákon a uložení

²⁵ § 176 odst. 3 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.8.1950 do 31.12.1956.

²⁶ § 296 odst. 2 TrZ 1950, ve znění účinném od 1.8.1950 do 31.12.1956.

²⁷ § 159 odst. 1 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1962 do 30.06.1990.

²⁸ § 159 odst. 1 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.7.1990 do 31.12.2009.

trestu odnětí svobody nebylo potřeba²⁹. Výkon tohoto druhu trestu spočíval ve vykonávání práce za podmínek stanovených soudem³⁰.

Co se týká subjektu trestného činu, zákon uváděl definici pojmu veřejný činitel v § 89 odst. 9. Podle toho ustanovení se veřejným činitelem rozuměl „*volený funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník národního výboru, soudu nebo jiného státního orgánu, státní hospodářské, družstevní nebo společenské organizace nebo příslušník ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru, pokud se podílí na plnění úkolů společnosti a státu a používá přitom pravomoci, která mu byla v rámci odpovědnosti za plnění těchto úkolů svěřena*“³¹. Můžeme si povšimnout, že oproti trestnímu zákonu z roku 1950 byla již definice veřejného činitele provedena více konkrétním a upřesňujícím výčtem.

Výkladové ustanovení pojmu veřejný činitel se dočkalo relativně velkého počtu změn. V roce 1990 byl z výčtu vypuštěn odpovědný pracovník státní hospodářské, družstevní nebo společenské organizace³². Další změna nastala v roce 1992, kdy jiného odpovědného pracovníka národního výboru nahradil jiný odpovědný pracovník orgánu státní správy a samosprávy³³. Dalším rozšířením výčtu osob, které byly pokládány za veřejného činitele, bylo přidání fyzické osoby, která byla ustanovena lesní stráží, vodní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží v roce 2000³⁴. V roce 2001 byl do výčtu veřejných činitelů přidán soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle exekučního řádu³⁵. Poslední změna výkladového ustanovení k pojmu veřejného činitele se udála v roce 2002, kdy se za veřejného činitele začal považovat i funkcionář nebo jiný odpovědný pracovník státního orgánu, samosprávy, ozbrojených sil nebo ozbrojeného sboru cizího státu, za podmínky, že tak stanovila vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána³⁶.

Trestní sazbu bylo možné navýšit až na tři roky, pokud pachatel způsobil vážnou poruchu v činnosti socialistické organizace nebo způsobil jiný zvlášť závažný následek³⁷. Po změně režimu v roce 1990 se v druhém odstavci hovořilo o vážné poruše v činnosti podniku nebo organizace³⁸. Takováto disfunkce musí zasáhnout organizaci či podnik ve sféře její základní

²⁹ § 43 odst. 1 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1962 do 30.06.1990.

³⁰ § 44 odst. 2 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1962 do 30.06.1990.

³¹ § 89 odst. 9 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1962 do 31.12. 1969.

³² § 89 odst. 9 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.7.1990 do 31.12.1991.

³³ § 89 odst. 9 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1992 do 31.12.1993.

³⁴ § 89 odst. 9 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.2000 do 30.4.2001.

³⁵ § 89 odst. 9 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.5.2001 do 31.12. 2001.

³⁶ § 89 odst. 9 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.2002 do 30.06. 2002.

³⁷ § 159 odst. 2 písm. a) TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1962 do 30.6.1990.

³⁸ § 159 odst. 2 písm. a) TrZ 1961, ve znění účinném od 1.7.1990 do 31.12.2009.

činnosti. Nevyžaduje se, aby veřejný činitel způsobil poruchu přímo v organizaci či podniku, ve které je zaměstnán³⁹.

Další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby bylo způsobení značné škody nebo jiného zvlášť závažného následku⁴⁰. Od roku 1990 již byla v trestním zákoně stanovena výše škody způsobené trestným činem. Stanovovala se podle nejnižší měsíční mzdy stanovené obecně závaznými právními předpisy⁴¹. Za značnou škodu byla považována škoda v částce dosahující nejméně padesátinásobku takové mzdy⁴². V roce 1994 došlo k navýšení a jako značná škoda byla posouzena škoda dosahující nejméně stonásobku nejnižší měsíční mzdy stanovené nařízením vlády⁴³. V roce 2002 došlo ke zrušení navázání výše škody na nejnižší měsíční mzdu podle nařízení vlády a trestní zákoník obsahoval již konkrétní částky. Za značnou škodu byla tedy považována škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč⁴⁴. Takto stanovená výše značné škody platila až do konce účinnosti trestního zákona.

Co se týká jiného zvlášť závažného následku, tak ten „*musí být svou nebezpečností srovnatelný s dalšími okolnostmi podmiňujícími použití vyšší trestní sazby (...). Může se jednat např. o obzvlášť závažný zásah do osobní svobody občana, do ochrany života a zdraví občana nebo jiných základních práv a svobod. Může též jít o vyvolání vážné nedůvěry a nespokojenosti s činností orgánů státu u větší skupiny občanů apod.*“⁴⁵.

Do roku 1990 bylo možné zvýšit trestní sazbu až na deset let, pokud se trestného činu dopustil voják za branné pohotovosti státu nebo za bojové situace⁴⁶. Výklad pojmu voják trestní zákon podával v § 90 odst. 3. Vojákem se tedy rozuměl:

„a) voják v činné službě,

b) osoba, která se povoláním k zvláštní službě stala příslušníkem ozbrojených sil,

c) příslušník vojensky organizovaného nebo jiného sboru, jehož příslušníci podléhají podle zvláštních zákonů ustanovením o trestných činech vojenských, je-li v činné službě,

³⁹ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František, RIZMAN Stanislav. *Trestní zákon: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. str. 995 – 999. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁴⁰ § 159 odst. 2 písm. b) TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1962 do 30.6.1990.

⁴¹ § 89 odst. 14 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.7.1990 do 31.12.1991, takovýmto obecně závazným právním předpisem bylo např. nařízení vlády č. 258/1990 Sb, o stanovení nejnižší měsíční mzdy pro účely trestního zákona.

⁴² § 89 odst. 14 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.7.1990 do 31.12.1991.

⁴³ § 89 odst. 14 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1994 do 31.8. 1995.

⁴⁴ § 89 odst. 11 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.2002 do 30.6.2002.

⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František, RIZMAN Stanislav. *Trestní zákon: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. str. 995 – 999. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁴⁶ § 159 odst. 3 TrZ 1961 ve znění účinném od 1.1.1962 do 30.6.1990.

d) voják nebo příslušník sboru uvedeného pod písm. c) mimo činnou službu, je-li ve služebním stejnokroji, nebo
*e) válečný zajatec*⁴⁷.

Skutková podstata trestného činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti v TrZ 1961 se již velmi přibližuje skutkové podstatě trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti v TZ.

Vývoj skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti se dle mého názoru ubíral dobrým směrem. Došlo ke změně z velmi obecného výčtu osob, které mohou tento trestný čin spáchat na již určitější a konkrétnější výčet a byla vytvořena také definice pojmu veřejný činitel. Za správný krok rovněž považuji zrušení vázanosti výše škody na nejnižší měsíční mzdu či jiné veličiny, ale její přímé zakotvení v trestním zákoně. Celkově se skutková podstata zkonkretizovala, vypustily se neurčité pojmy jako obecný zájem, čímž se zvýšila právní jistota osob považovaných za veřejné činitele a zůstala jen natolik obecná, aby mohla reagovat na velkou šíři možných forem spáchání tohoto trestného činu.

⁴⁷ § 90 odst. 3 TrZ 1961, ve znění účinném od 1.1.1962 do 31.12.1997.

2. Skutková podstata trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

Tato kapitola se zabývá rozbořem skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Nejdříve zanalyzují základní znaky skutkové podstaty předmětného trestného činu a následně okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti je upraven v hlavě desáté zvláštní části trestního zákoníku nazvané trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. Podstatou trestných činů proti pořádku věcech veřejných je ochrana nerušeného fungování státu a výkonu veřejné moci⁴⁸. Tato hlava je tvořena osmi díly.

Konkrétně trestný čin maření výkonu úřední osoby z nedbalosti nalezneme v dílu druhém nazvaném trestné činy úředních osob. Tento díl tvoří dva trestné činy, a to zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329) a maření úkolu úřední osoby z nedbalosti (§ 330).

Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných mohou být spáchány rozličnými způsoby, zahrnují několik různých jednání⁴⁹. Převážné části těchto trestných činů se může dopustit kdokoli, u některých trestných činů může být pachatelem naopak pouze osoba s určitými vlastnosti či v určité funkci (například úřední osoba, lékař, znalec). Okruh možných pachatelů může být uveden přímo v zákoně či je nutné ho ze znění zákona odvodit⁵⁰.

2.1. Základní znaky skutkové podstaty

Následující část se věnuje interpretaci základních znaků skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Je rozdělena na čtyři díly, z nich každý rozebírá jeden ze základních znaků skutkové podstaty – objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku.

2.1.1. Objekt trestného činu

Objektem trestného činu rozumíme zájem, který je chráněn trestním zákonem. Povětšinou je vyjádřen již v trestním zákoníku v názvu příslušné hlavy. Toto vyjádření v trestním zákoníku vymezuje tzv. druhový objekt trestného činu⁵¹. Druhový objekt trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti je tedy „pořádek ve věcech veřejných“.

⁴⁸ JELÍNEK a kol.: Trestní právo hmotné Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5. str. 825.

⁴⁹ JELÍNEK a kol.: Trestní právo hmotné Obecná část. Zvláštní část. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5. str. 827.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ KRATOCHVÍL, Vladimír. Objekt trestného činu. In: HENDRYCH a kol. *Právní slovník*. Třetí vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

Zakotvení trestných činů úředních osob chrání výkon pravomoci orgánů veřejné moci proti vnitřním vlivům⁵². Tedy chrání před vnitřními útoky proti narušení činnosti orgánu z řad jejich vlastních členů.

Objektem, který je společný pro všechny trestné činy úředních osob, je „zájem na zákonném a řádném výkonu pravomoci úřední osobou“⁵³.

*Úřední osoba je oprávněna vydávat rozhodnutí a činit opatření v rámci své pravomoci. Zpravidla se týkají práv a povinností fyzických a právnických osob. Společnost a stát mají zájem na tom, aby se v činnosti úředních osob důsledně dodržovala zákonnost, disciplína a zásady morálky. Ustanovení podle § 329 a § 330 mají garantovat ochranu takové činnosti před svévolí, neoprávněných prospěchem, zneužíváním postavení a nezodpovědností ze strany úředních osob*⁵⁴.

Rozlišit můžeme také tzv. individuální objekt trestného činu. Tím rozumíme ten zájem, který je chráněn konkrétním ustanovením trestního zákoníku.

*„Individuálním objektem trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti je zájem na řádném výkonu pravomoci úřední osoby při plnění úkolů státu nebo společnosti před závažnými nedbalostními pochybeními této úřední osoby samotné“*⁵⁵.

Jsem toho názoru, že je nutné chránit fungování orgánů veřejné moci před útoky z řad jejich vlastních členů. Profesionální a zodpovědné personální obsazení státních orgánů je základní podmínkou jejich efektivního fungování. Bez zaměstnanců, kteří budou odpovědně plnit zadané úkoly, nikdy nemohou správně fungovat a sloužit občanům. Správné fungování státního aparátu je natolik důležitý zájem společnosti, že je třeba ho chránit i prostředky trestního práva.

2.1.2.1. Problémy současné právní úpravy

Jak vyplývá z výše uvedeného, podle literatury by objektem trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti měl být zájem na řádném výkonu pravomoci úřední osoby⁵⁶. Nabízí se otázka, jestli tomu tak opravdu je a zda by neměl zájem na řádném výkonu pravomoci úřední osoby ochraňovat trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby v § 329 TZ.

⁵² JELÍNEK a kol.: *Trestní právo hmotné Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5. str. 825-826.

⁵³ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 988.

⁵⁴ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 988-989.

⁵⁵ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁵⁶ Tamtéž.

Zde je také na místě se zamyslet nad důvodem zařazení trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti do trestního zákoníku a co vlastně tento trestný čin chrání.

Trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti dle mého názoru spíše než řádný výkon pravomoci úřední osoby chrání samotný výkon oněch „důležitých úkolů“, které mají úřední osoby plnit. Stejný názor zastává i nová komentářová literatura, která uvádí, že „[o]bjektem [trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti] je zájem na řádném a důsledném plnění úkolů úředními osobami“⁵⁷.

Je tedy třeba odlišit zájem na řádném výkonu pravomoci a zájem na řádném a důsledném plnění úkolů úředními osobami. Byť můžeme říci, že pro řádný výkon pravomoci je důsledné plnění úkolů úřední osoby klíčové, nelze tyto pojmy zaměňovat.

V případě trestného činu podle § 329 TZ zákonodárce chrání samotný úmyslný výkon pravomoci úřední osoby – aby úřední osoba nevykonávala svoji pravomoc v rozporu s jiným právním předpisem a aby nevykonávala činnost, která je mimo její pravomoc. Případně chrání před nečinností úřední osoby. Trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti chrání přímo konkrétně zájem na tom, aby úřední osoby důsledně a řádně plnily své důležité úkoly.

2.1.2. Objektivní stránka trestného činu

Objektivní stránkou skutkové podstaty trestného činu rozumíme samotné jednání pachatele směřující ke spáchání trestného činu, následek a příčinnou souvislost mezi nimi⁵⁸. Jednání naplňující skutkovou podstatu trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti spočívá v tom, že úřední osoba při výkonu své pravomoci zmaří nebo podstatně ztíží splnění důležitého úkolu⁵⁹. Opět se zde tedy setkáváme s vágním pojmem „důležitého úkolu“, který musel být vyložen judikaturou.

Nicméně konkrétnější vymezení objektivní stránky nejspíše nepřichází v úvahu, neboť jednání vedoucí k tomuto trestnému činu může mít několik podob, kdy bude záležet na tom, jaká osoba se ho dopustí. Objektivní stránka se bude diametrálně lišit, pokud se trestného činu maření výkonu úřední osoby z nedbalosti dopustí např. strážník obecní policie a pokud tento trestný čin spáchá např. soudce⁶⁰. Jedná se tedy o tzv. trestný čin poruchový – k jeho dokonání je nutný

⁵⁷ ŠÁMAL, Pavel, RIZMAN, Stanislav, RICHTER, Martin. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4140.

⁵⁸ KRATOCHVÍL, Vladimír. Objektivní stránka trestného činu. In: HENDRYCH a kol. *Právníký slovník*. Třetí vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁵⁹ § 330 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁰ Viz kapitolu o subjektu trestného činu.

následek, tedy ztížení/zmaření splnění důležitého úkolu⁶¹. Objekt trestného činu musí být porušen, nestačí jeho ohrožení.

2.1.2.2. Jednání při výkonu pravomoci

K jednání či opomenutí jednání musí dojít při výkonu pravomoci úřední osoby, tedy musí vycházet z její kompetence⁶². „Zmaření splnění důležitého úkolu spočívá buď v úplném znemožnění splnění úkolu, nebo v jeho nesplnění v relevantním čase, pokud je časový limit jeho zásadní součástí. Zákonem chráněno je splnění pouze důležitého úkolu. Zda se jedná o důležitý úkol, je nutno posoudit zejména z hlediska jeho společenského významu a dopadu jeho případného nesplnění“⁶³. Úřední osoba nemusí při svém jednání porušit právní předpis upravující okolnosti výkonu její pravomoci či jiný právní předpis, byť tomu tak ve velké většině případů bývá⁶⁴. Úřední osobě zde není expresivně nakázáno jednat, tento trestný čin tedy může spáchat opomenutím pouze tehdy, jestliže byla její povinnost konat založena některým z důvodů uvedených v § 112 TZ⁶⁵. Tohoto trestného činu je možné se dopustit i jednorázově⁶⁶.

Pokud se jedná o možnost spáchat trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti opomenutím, nabízí se otázka, jaké by byly možné důvody povinnosti konat podle § 112 TZ. Nejčastěji se nejspíše bude jednat o povinnost stanovenou podle jiného právního předpisu⁶⁷. Oproti tomu povinnost konat vycházející z úředního rozhodnutí zde nejspíše možná nebude - důležité úkoly úředních osob nevycházejí z úředních rozhodnutí.

Naopak je dle mého názoru možné uvažovat o povinnosti konat vycházející ze smlouvy (např. z pracovních smluv) či vzniklé v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat (např. v případě zastupování kolegy, který je zrovna na dovolené). Co se týče povinnosti konat vycházející z předchozího ohrožujícího jednání, mám za to, že takovéto případy by eventuálně mohly být možné (např. při manipulaci s vodou/elektrickým proudem na pracovišti).

⁶¹ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁶² DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-13]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶³ Tamtéž.

⁶⁴ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ Tamtéž, původní zdroj: rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.9.2012, sp. zn. 8 Tdo 1092/2012.

⁶⁷ ŠÁMAL, Pavel, RIZMAN, Stanislav, RICHTER, Martin. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4140.

K naplnění trestní odpovědnosti podle § 330 TZ „se požaduje, aby úřední osoba jednala při výkonu pravomoci. Jelikož zákonodárce neužil formulace „v souvislosti s výkonem pravomoci“, je zřejmé, že pouhá takováto souvislost by nepostačovala, úřední osoba musí jednat přímo při výkonu pravomoci“⁶⁸.

Nicméně, aby se určité jednání úřední osoby dalo považovat za jednání při výkonu pravomoci, nemusí být úřední osoba nutně ve službě či není nutné, aby k jednání došlo v pracovní době. Nutné je ale to, aby úřední osoba byla podle jiného právního předpisu nucena pravomoc vykonávat⁶⁹.

„Trestnosti rovněž nebrání, jedná-li úřední osoba ve službě či v pracovní době, avšak k následku dojde až po jejím skončení (například v pracovní době úřední osoba v rozporu se svými povinnostmi zapomene uzavřít spisovnu či serverovnu a po opuštění budovy úřadu dojde kvůli tomu v noci k jejímu vytopení, což značně ztíží plnění úkolů orgánu veřejné moci, u něž je taková úřední osoba činná)⁷⁰“.

2.1.2.3. Podstatné ztížení či zmaření splnění důležitého úkolu

Podstatné ztížení splnění důležitého úkolu je třeba vykládat v tom smyslu, že je možné úkol provést jen s více prostředky či vynaložením větší námahy⁷¹. Jak bylo splnění důležitého úkolu podstatně ztíženo, by se mělo posuzovat s ohledem na specifika každého daného případu. Do úvahy by se měly vzít například dodatečně vynaložené náklady, jak moc byla omezena volba prostředků orgánu veřejné moci, zda bylo potřeba na splnění důležitého úkolu spolupracovat s dalšími orgány veřejné moci, jak moc se vynaložení dodatečného úsilí projevilo v činnosti orgánu veřejné moci apod⁷².

„Lze tedy dovodit, že došlo ke zmaření splnění důležitého úkolu ve smyslu § 330 odst. 1 tr. zákoníku, jež znamená znemožnění jeho splnění v době, kdy splněn měl být. Naproti tomu podstatně ztížit splnění důležitého úkolu z nedbalosti pak znamená nedbalostním jednáním vytvořit podmínky, v důsledku kterých je ke splnění třeba vynaložit více energie, času nebo prostředků, než by jinak bylo zapotřebí. K podstatnému ztížení splnění důležitého úkolu musí

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

⁷⁰ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online..

⁷¹ DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-13]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁷² PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

skutečně dojít. Přitom je třeba vycházet z toho, jaké úsilí a prostředky navíc si splnění úkolu vyžádalo. Ztížení na rozdíl od zmaření předpokládá, že ke splnění úkolu přece jen došlo⁷³“.

Zmaření splnění důležitého úkolu tedy znamená, že není možné ho splnit vůbec, respektive není možné ho splnit tehdy, kdy ke splnění mělo dojít⁷⁴.

Důležitým úkolem tedy musí být, jak již plyne z objektu trestného činu, úkol orgánu veřejné moci a nikoli úkol jiného orgánu. Neznamená to ale, že by se nutně muselo jednat o zmaření či podstatně ztížení splnění důležitého úkolu orgánu veřejné moci, kde je úřední osoba zaměstnaná či je ve služebním poměru⁷⁵. „*Může se jednat i úkoly jiného orgánu veřejné moci (například pachatel – úředník odboru správních činností městského úřadu nedbalostním vydáním cestovního dokladu trestně stíhané osobě, již byl uložen zákaz vycestování podle § 77a TrŘ, zmaří možnost jejího zadržení na letišti před opuštěním republiky v úmyslu vyhnout se trestnímu stíhání)*“⁷⁶.

Jako úkol lze označit každý jednotlivý záměr směřující k uskutečnění účelu, pro který byla konkrétnímu orgánu veřejné moci svěřena pravomoc. To, že musí jít o „důležitý“ úkol vyjadřuje zmírnění přísnosti při uplatňování odpovědnosti úředních osob za kulpózní trestné činy⁷⁷. Důležitý úkol bude převážně souviset s rozhodovací činností orgánu veřejné moci, ale může spočívat rovněž v jiném uplatňování veřejné moci, jako např. bezprostředních zásazích či vydávání právních předpisů⁷⁸.

„Výklad pojmu „důležitý úkol“, podle nějž by důležitým úkolem byly však jen úkoly, jimiž je realizován vlastní důvod existence orgánu veřejné moci, by byl příliš úzký. Takovým důležitým úkolem tedy bude buď hlavní (či jeden z hlavních) úkolů uložených tomu kterému orgánu veřejné moci, nebo úkol sice vedlejší, ale mající důležitý význam z hlediska celkového obecného zájmu. Toto hledisko je způsobilé nadat určitý úkol přívlastkem „důležitý“ zejména tehdy, jestliže při jeho plnění přímo či zprostředkovaně dochází k ovlivňování práv a oprávněných zájmů třetích

⁷³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.10.2020, sp. zn. 8 Tdo 771/2020.

⁷⁴ RIZMAN, Stanislav. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-428-5. str. 3156-3157.

⁷⁵ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁷⁶ Tamtéž.

⁷⁷ Tamtéž.

⁷⁸ Tamtéž.

osob, ať soukromých, nebo veřejnoprávních“⁷⁹. Za důležitý úkol ale nemůžeme označit úkol související se snahou budovat či udržet dobrou pověst orgánu veřejné moci⁸⁰.

Úřední osoba se tedy může dopustit spáchání tohoto trestného činu různorodým jednáním či opomenutím jednání. Například účastí na pořádání dražby v daňovém exekučním řízení, kde bylo nezákonně určeno nižší nejnižší dražební podání⁸¹.

„Zmařením důležitého úkolu ve smyslu § 330 odst. 1 tr. zákoníku se rozumí také porušení povinnosti oprávněné úřední osoby projednat správní delikt a rozhodnout o něm v zákonné prekluzivní lhůtě. Proto v případě, že oprávněná úřední osoba způsobí svou nečinností zánik správní odpovědnosti konkrétních osob za takový delikt, lze vůči ní vyvodit trestní odpovědnost za trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti podle § 330 tr. zákoníku“⁸².

Jako zmaření důležitého úkolu může být posouzeno i zmaření uskutečnění určitého úkonu trestního řízení. Musí se ale jednat významný úkon důležitý pro to, aby orgány činné v trestním řízení byli schopné splnit svoji povinnost odkrývat trestné činy a vypátrat jejich pachatele⁸³. Zde se jedná o judikaturu k trestnému činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle ust. § 159 TrZ 1961. Nicméně, jak již bylo vyloženo výše, skutková podstata zůstala v hlavních rysech totožná a tak se dá tato starší judikatura použít i na novou právní úpravu.

Činnosti policistů v souvislosti se spácháním trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti se týkalo také rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 6 Tdo 1121/2003. V něm Nejvyšší soud judikoval, že: *„Činnost policejního orgánu při prověřování trestních oznámení je důležitým úkolem Policie České republiky ve smyslu § 2 odst. 1 písm. d) zákona č. 283/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jednáním pachatele, který jako policejní inspektor provádí na podkladě trestního oznámení prošetřování skutečností nasvědčujících spáchání trestného činu a uvede do úředního záznamu o této své činnosti vědomě nepravdivé skutečnosti a v důsledku toho věc nesprávně postoupí příslušnému orgánu k projednání činu jako přestupku, ačkoliv se jedná o trestný čin, je podstatně ztěženo splnění výše uvedeného důležitého úkolu Policie České republiky. Takové jednání může naplňovat zákonné znaky skutkové podstaty trestného činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 odst. 1 TrZ“⁸⁴.*

⁷⁹ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁸⁰ Tamtéž.

⁸¹ Rozhodnutí NS ČR ze dne 6.11.2019, sp. zn. 7 Tdo 1158/2019.

⁸² Rozhodnutí NS ČR ze dne 29.1.2013, sp. zn. 8 Tz 97/2012.

⁸³ Rozhodnutí NS ČR ze dne 29.11.2011, sp. zn. 6 Tdo 768/2011.

⁸⁴ Rozhodnutí NS ČR ze dne 30.10.2003, sp. zn. 6 Tdo 1121/2003.

Zmaření splnění důležitého úkolu se taktéž dopustí policista, vykonávající kontrolu zadržených osob v celách, pokud rozhodne o propuštění zadržené osoby na svobodu, přestože si byl vědom, že byl u soudu podán návrh na vzetí do vazby⁸⁵.

Jak se podává z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti může spáchat policista, který špatně vyhodnotí telefonát na tísňovou linku. Zde se jednalo o jednočinný souběh s trestným činem porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby podle § 390 odst. 1 trestního zákoníku⁸⁶.

Zmaření splnění důležitého úkolu může spočívat například i v povolení výstavby, která je v nesouladu s územním plánem⁸⁷.

Za podstatné ztížení splnění důležitého úkolu je také možné považovat vydání zbrojního průkazu i přes to, že daná osoba nesplňuje všechny zákonné podmínky⁸⁸.

Úřední osoba se dopustí trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti také tím, že nekontroluje výnosy a odvody blokových pokut do rozpočtu města⁸⁹.

Skutkovou podstatu trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti může naplnit „i příslušný zaměstnanec katastrálního úřadu, pokud spolehlivě nezjistí skutkový stav věci (např. v otázce, zda je některý z účastníků řízení oprávněn disponovat s předmětem, jehož se týká vklad do katastru nemovitostí), a přesto rozhodne o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, ačkoli z předchozího průběhu řízení o povolení tohoto vkladu (např. z vyjádření některého účastníka) je patrné, že takové rozhodnutí neodpovídá skutečnosti“⁹⁰.

Spáchání tohoto trestného činu je také možné se dopustit tím, že obžalovaný, jakožto starosta obce nekontroluje a nezajistí realizaci několikamilionové veřejné zakázky⁹¹.

Jako důležitý úkol může být vyhodnoceno i „vyrozumění osoby dotčené řízením o vkladu vlastnického práva k nemovitosti do katastru nemovitostí o návrhu na vklad za situace, kdy právní úprava neumožňovala proti provedenému vkladu žádný prostředek nápravy kromě nového řízení o vkladu“⁹².

Úřední osoba spáchá trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti i tím, že nebude brát do úvahy, že byla vzata zpět kandidatura do senátních voleb a nezajistí další činnost v rámci

⁸⁵ Rozhodnutí NS ČR ze dne 15.6.2005, sp. zn. 7 Tdo 329/2005.

⁸⁶ Rozhodnutí NS ČR ze dne 29.4.2015, sp. zn. 8 Tdo 1648/2014.

⁸⁷ Rozhodnutí NS ČR ze dne 14.10.2020, sp. zn. 8 Tdo 771/2020.

⁸⁸ Rozhodnutí NS ČR ze dne 18.7.2002, sp. zn. 5 Tdo 336/2002.

⁸⁹ Rozhodnutí NS ČR ze dne 6.8.2003, sp. zn. 7 Tdo 702/2003.

⁹⁰ Rozhodnutí NS ČR ze dne 13.6.2007, sp. zn. 7 Tdo 432/2007.

⁹¹ Rozhodnutí NS ČR ze dne 29.9.2009, sp. zn. 6 Tdo 510/2009.

⁹² PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online. Původní zdroj: rozhodnutí NS ČR ze dne 15.2.2006, sp. zn. 7 Tdo 68/2006.

přípravy voleb⁹³. Trestného činu se rovněž dopustí strážník obecní policie, pokud neoznámí spáchání trestného činu Policii ČR⁹⁴.

2.1.2.4. Souběh s ostatními trestnými činy

Do této podkapitoly jsem se rozhodla začlenit i možnosti souběhu s různými dalšími trestnými činy. Jak již bylo výše uvedeno, je možný jednočinný souběh s trestným činem porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby podle § 390 odst. 1 TZ⁹⁵. Dále může být tento trestný čin spáchán v jednočinném souběhu s trestným činem usmrcení z nedbalosti dle § 143 TZ. Úřední osoba se spolu s trestným činem maření úkolu úřední osoby z nedbalosti může také dopustit trestných činů ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 TZ a těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 147 TZ⁹⁶. Dle judikatury je také možný jednočinný souběh s trestným činem porušení povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 221 TZ⁹⁷.

Naopak jednočinný souběh není možný s trestným činem sabotáže podle § 314 TZ a z povahy věci není ani možný jednočinný souběh s trestným činem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 TZ. V obou těchto případech je ustanovení o trestném činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti ve vztahu subsidiarity⁹⁸. Jednočinný souběh je vyloučen také v případě trestného činu porušení povinnosti strážní služby podle § 389 odst. 2 písm. c) TZ, který je vůči trestnému činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti speciální. Ze stejného důvodu rovněž není možný jednočinný souběh s trestným činem porušení povinnosti dozorčí nebo jiné služby podle § 390 odst. 1 a 2 TZ⁹⁹.

2.1.2.5. Problémy současné právní úpravy

Jako největší problém skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti vnímám použití vágního výrazu „důležitý úkol“. Z výše uvedené interpretace tohoto pojmu se podává, že ani v literatuře není tento pojem zcela jasně vyložen. Z širokého záběru předmětné skutkové podstaty je sice jasné, že vymezení tohoto pojmu nemůže být příliš konkrétní, ale jistě by bylo možné do zákona vložit srozumitelnější a konkrétnější formulaci.

⁹³ Tamtéž, původní zdroj: rozhodnutí NS ČR ze dne 30.10.2019, sp. zn. 7 Tdo 1270/2019.

⁹⁴ Tamtéž, původní zdroj: rozhodnutí NS ČR ze dne 17.9.2003, sp. zn. 6 Tdo 1002/2003.

⁹⁵ Možnost tohoto jednočinného souběhu vychází z rozhodnutí NS ČR ze dne 29.4.2015, sp. zn. 8 Tdo 1648/2014.

⁹⁶ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

⁹⁷ Tamtéž, možnost tohoto jednočinného souběhu vychází z rozhodnutí NS ČR ze dne 26.10.2017, sp.zn. 5 Tdo 334/2017-II.

⁹⁸ RIZMAN, Stanislav. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-428-5. str. 3157-3158.

⁹⁹ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

Například by se mohlo vložit do zákona výkladové ustanovení, které by reflektovalo judikaturu a odbornou literaturu. Mohlo by znít např. takto: „*Důležitým úkolem se rozumí úkol orgánu veřejné moci, směřující k uskutečnění účelu, pro který byla konkrétnímu orgánu veřejné moci svěřena pravomoc*“. Takováto definice by nutně musela být také obecná, podle mého názoru by ale k porozumění pojmu přispěla.

Nyní je třeba si položit otázku, zda je použití takového vágního výrazu, jako je „důležitý úkol“ v souladu se zásadou *nullum crimen sine lege certa*, tedy jestli skutková podstata trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti není příliš neurčitá, jestli je z ní jasné, jaké jednání je postižitelné a čeho by se měli úřední osoby vyvarovat. Podle mého názoru pokud si toto ustanovení některá z úředních osob přečte, nebude si zcela jistá jakého jednání se tedy má vyvarovat. Toto považuj za velmi nešťastné. Myslím si, v souladu se zásadou *nullum crimen sine lege certa* by mělo být ihned po prvotním seznámení se se skutkovou podstatou trestného činu jasné, jaké jednání se v ní postihuje.

2.1.3. Subjekt trestného činu

Za subjekt trestného činu považujeme jeho pachatele, tedy osobu, která svým jednáním naplní všechny znaky skutkové podstaty trestného činu¹⁰⁰ a také v době činu splňuje obecné požadavky na pachatele trestného činu, kterými jsou věk (subjekt musí být starší 15 let) a přičetnost¹⁰¹.

Trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti patří mezi trestné činy s tzv. speciálním subjektem, tzn., že se ho může dopustit pouze osoba, která má určitou způsobilost či postavení. Jedná se dokonce přímo o tzv. pravý zvláštní trestný čin, neboť je potřeba speciálního subjektu k naplnění již základní skutkové podstaty (nikoliv k naplnění kvalifikované skutkové podstaty)¹⁰².

Pachatelem trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti tedy může být, jak ze samotného názvu vyplývá, pouze úřední osoba. Kdo se rozumí úřední osobou se podává z výčtu uvedeného v § 127 odst. 1 TZ.

Úřední osobou podle tohoto ustanovení je:

a) soudce,

b) státní zástupce,

¹⁰⁰ § 22 odst. 1 TZ.

¹⁰¹ JELÍNEK a kol.: *Trestní právo hmotné Obecná část. Zvláštní část. 5.* vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5. str. 201.

¹⁰² Tamtéž, str. 219 – 220.

c) prezident České republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu České republiky, člen vlády České republiky nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci,

d) člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, orgánu státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci,

e) příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie,

f) soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce,

g) notář při provádění úkonů v řízení o dědictví jako soudní komisař,

h) finanční arbitr a jeho zástupce,

i) fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží,

pokud plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů¹⁰³.

Jak již bylo uvedeno, vymezení pojmu úřední osoba je širší než vymezení dřívějšího pojmu veřejný činitel¹⁰⁴.

Legální definice pojmu úřední osoba, jak je uvedena v § 127 TZ, slouží k jejímu výkladu v rámci skutkových podstat všech trestných činů, které s tímto pojmem pracují, můžeme ji tedy považovat za definici obecnou¹⁰⁵. Tento výčet ale vzhledem k nutnosti výkladu a široce pojatému vymezení v § 127 odst. 1 písm. c) a d) TZ musíme považovat za výčet demonstrativní¹⁰⁶.

Pro označení veřejné osoby není relevantní jakým způsobem se osoba ke své funkci či postavení dostala (zda volbou, jmenováním či jinak). Rovněž není důležité, zda osoba na svém místě pracuje stále či dočasně¹⁰⁷.

Úřední osobou je tedy osoba, která je představitelem orgánu veřejné moci či je jako úřední osoba výslovně uvedená. Podle § 127 odst. 3 TZ je úřední osobou rovněž úřední osoba cizího státu, pokud splňuje následující podmínky: 1) stanoví tak mezinárodní smlouva nebo 2) působí se souhlasem orgánu ČR na území České republiky¹⁰⁸. Za úřední osobu lze také považovat úřední osobu mezinárodního trestního soudu, mezinárodního trestního tribunálu či jiného podobného mezinárodního soudního orgánu, pokud splňují minimálně jednu z podmínek,

¹⁰³ § 127 odst. 1 TZ.

¹⁰⁴ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 980.

¹⁰⁵ Tamtéž, str. 980.

¹⁰⁶ Tamtéž, str. 980.

¹⁰⁷ Tamtéž, str. 980.

¹⁰⁸ Tamtéž, str. 980.

kteře jsou uvedeny v § 145 odst. 1 písm. a) zákona o mezinárodní justiční spolupráci¹⁰⁹ (jedná se například o orgán, který byl ustanoven podle mezinárodní smlouvy podle čl. 10a Ústavy¹¹⁰).

Úřední osoba vykonává veřejnou moc, tedy takovou moc, „kteřá autoritativně rozhoduje o právech a povinnostech subjektů, ať již přímo nebo zprostředkovaně, přičemž subjekt, o jehož právech a povinnostech rozhoduje orgán veřejné moci, není v rovnoprávném postavení s tímto orgánem a obsah rozhodnutí orgánu nezávisí od vůle takového subjektu“¹¹¹.

Za orgán veřejné moci můžeme považovat státní orgány jako jsou například Poslanecká sněmovna a Senát Parlamentu ČR, státní zastupitelství, soudy a jiné orgány¹¹².

Co se týká soudců, za úřední osobu se považují soudci všech soudů, včetně soudu ústavního. Toto označení je nezávislé na postavení, které u konkrétního soudu zastávají (např. zda je to předseda kolegia apod.). Pod § 127 odst. 1 písm. a) TZ se zařazují rovněž příslušníci okresních a krajských soudů, pokud se stejně jako soudci podílejí na rozhodovací činnosti¹¹³.

Rovněž u státních zástupců není rozhodné v jakém článku soustavy státního zastupitelství působí (zda u okresního, krajského, vrchního či Nejvyššího státního zastupitelství) a jaké je jejich postavení (např. vedoucí státního zástupce)¹¹⁴. Dle článku 127a TZ se státním zástupcem rozumí rovněž „evropský pověřený žalobce, evropský žalobce a evropský nejvyšší žalobce v rozsahu jejich působnosti stanovené přímo použitelným předpisem Evropské unie upravujícím zřízení Úřadu evropského veřejného žalobce“¹¹⁵.

Úřední osobou je v rámci ústavních pravomocí prezident republiky, poslanec nebo senátor Parlamentu ČR a člen vlády¹¹⁶. V § 127 odst. 1 písm. c) TZ je dále uvedena jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci.

„Jinou osobou zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci se rozumí vedoucí pracovníci těchto orgánů, ať již ústředních orgánů státní správy, tj. ministerstev a jiných ústředních orgánů (například náměstek ministra, státní tajemník ministerstva, předseda Českého statistického úřadu apod.) či jiných orgánů veřejné moci, například ředitel správy soudu, ředitel příslušného ředitelství Policie České republiky, rektor univerzity či děkan fakulty, Veřejný

¹⁰⁹ § 127 odst. 3 TZ.

¹¹⁰ § 145 odst. 1 písm. a) zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů; jediným takový orgánem je podle důvodové zprávy Mezinárodní trestní soud, který byl zřízen Římským statutem ze dne 17. 7. 1998.

¹¹¹ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 980.

¹¹² Tamtéž, str. 981.

¹¹³ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

¹¹⁴ Tamtéž.

¹¹⁵ § 127a TZ.

¹¹⁶ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

ochránce práv, ale též například vychovatel odsouzených ve věznici (srov. NS 7 Tdo 395/2015) a řada dalších. Postavení těchto osob jako úřední osoby je dáno přímo jimi zastávanou funkcí v orgánu veřejné moci, a to na rozdíl od postavení odpovědného úředníka podle § 127 odst. 1 písm. d), kdy jeho status úřední osoby se odvíjí až od jeho konkrétní pracovní činnosti v orgánu veřejné moci“¹¹⁷.

Dále jsou orgány veřejné moci orgány územní samosprávy (orgány obcí a krajů jako starosta, hejtman, obecní a krajská zastupitelstva, rada obce a rada kraje, obecní a krajské úřady – nikoli ale orgány družstva). Na druhou stranu za úřední osobu nemůžeme považovat osoby v orgánech zájmové a profesní samosprávy¹¹⁸. V tomto ohledu zákon za úřední osobu považuje člena zastupitelstva a odpovědného úředníka územní samosprávy¹¹⁹. Pokud osoba zrovna vykonává činnost v rámci přenesené působnosti obce nebo kraje, bude označena jako úředník státní správy¹²⁰. Za orgány státní správy je možné označit ústřední orgány státní správy (ministerstva) a další ústřední orgány státní správy (např. Český báňský úřad). Dále také správní úřady s působností na celém území ČR, které jsou podřízené některému ministerstvu (například Česká obchodní inspekce, která je podřízena Ministerstvu průmyslu a obchodu)¹²¹. Pod pojem orgány státní správy také zahrnujeme územní správní úřady¹²² jako například stavební úřady¹²³, katastrální úřady či finanční úřady¹²⁴. Dále je to například báňská či plavební správa¹²⁵.

Ke katastrálním úřadům uvedl NS následující:

„Trestného činu maření úkolu veřejného činitele z nedbalosti podle § 159 odst. 1 TrZ se může dopustit i příslušný zaměstnanec katastrálního úřadu, pokud spolehlivě nezjistí skutkový stav věci (např. v otázce, zda je některý z účastníků řízení oprávněn disponovat s předmětem, jehož se týká vklad do katastru nemovitostí), a přesto rozhodne o povolení vkladu vlastnického práva do katastru nemovitostí, ačkoli z předchozího průběhu řízení o povolení tohoto vkladu

¹¹⁷ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

¹¹⁸ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 981.

¹¹⁹ § 127 odst. 1 písm. d) TZ.

¹²⁰ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Tamtéž.

¹²³ Tamtéž, označení pracovníka stavebního úřadu jako úřední osoby vyplývá z rozhodnutí NS ze dne 15.11.2005, sp. zn. 7 Tdo 991/2005.

¹²⁴ Tamtéž, pracovníky finančních úřadů označil za úřední osobu NS v rozhodnutí ze dne 17.8.2005, sp. zn. 3 Tdo 710/2005 (zde se jednalo o ředitele finančního úřadu), a v rozhodnutí ze dne 8.3.2008, sp. zn. 5 Tdo 264/2008 (zde šlo o zaměstnance oprávněného vydávat rozhodnutí na úseku vymáhání daňových nedoplatků).

¹²⁵ Tamtéž.

(např. z vyjádření některého účastníka) je patrné, že takové rozhodnutí neodpovídá skutečnosti¹²⁶.

Mezi orgány státní správy počítáme také nezávislé správní úřady jako například Radu pro rozhlasové a televizní vysílání a nepřímé vykonavatele státní správy jako přestupkové nebo povodňové komise¹²⁷.

Za jiný orgán veřejné moci podle § 127 odst.1 písm. d) TZ můžeme považovat například Nejvyšší kontrolní úřad¹²⁸ či Probační a mediační službu¹²⁹. Za odpovědného úředního jiného orgánu veřejné moci můžeme označit například i vyššího soudního úředníka či vedoucího oddělení veřejných zakázek Hlavního velitelství Vojenské policie Armády¹³⁰.

Za úřední osobu lze podle Nejvyššího soudu považovat například i sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

„Sociální pracovník orgánu sociálně-právní ochrany dětí je úřední osobou ve smyslu § 127 odst. 1 písm. d) tr. zákoníku, neboť jako odpovědný úředník orgánu územní samosprávy vykonávajícího státní správu v přenesené působnosti při své činnosti plní úkoly společnosti a státu a používá přitom pravomoci svěřené přímo zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, včetně rozhodování o právech a povinnostech jiných subjektů (§ 13 posledně uvedeného zákona, § 1 odst. 2, § 109 zákona č. 108/2006, o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů)“¹³¹.

Úřední osobou může být i vykonavatel soudního exekutora (za podmínky, že jedná na základě písemného pokynu soudního exekutora jako soudní vykonavatel podle občanského soudního řádu¹³²).

Za příslušníka ozbrojených sil označujeme především člena Armády ČR, Hradní stráže a Vojenské kanceláře prezidenta republiky¹³³. Pod shrnující pojem bezpečnostní sbory lze podřadit Hasičský záchranný sbor ČR, Policii ČR, Bezpečnostní informační službu, Celní správu ČR,

¹²⁶ Rozhodnutí NS ČR ze dne 13.6.2007, sp. zn. 7 Tdo 432/2007.

¹²⁷ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

¹²⁸ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 981.

¹²⁹ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

¹³⁰ Tamtéž, co se týče vedoucího oddělení veřejných zakázek viz rozhodnutí NS ČR ze dne 22.4.2020, sp. zn. 5 Tdo 1532/2019.

¹³¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.9.2012, sp. zn. 8 Tdo 1092/2012.

¹³² FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online. Viz stanovisko NS ČR ze dne 11.11.2015, sp. zn. Tpjn 304/2014.

¹³³ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 981.

Úřad pro zahraniční styky a informace, Vězeňskou službu ČR, Generální inspekci bezpečnostních sborů¹³⁴.

Strážníky obecní policie považujeme za úřední osobu, pokud zabezpečují místní záležitosti veřejného pořádku a vykonávají další činnost podle zákona o obecní policii¹³⁵.

Jak se podává z § 127 odst. 1 písm. f) TZ, soudní exekutor je úřední osobou pouze při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce. Co se rozumí pod pojmem exekuční činnost uvádí § 1 odst. 2 exekučního řádu. Soudní exekutor podle něj provádí nucený výkon exekučních titulů včetně zřizování exekutorského zástavního práva¹³⁶.

Z pověření soudu může exekutor např. doručovat písemnosti soudu a vykonávat činnost soudního vykonavatele¹³⁷. Na základě pověření soudu či státního zástupce exekutor podle § 76a exekučního řádu zjišťuje majetek podléhající podle rozhodnutí vydaného v trestním řízení zajištění a vykonává sám či prostřednictvím jiné osoby jeho správu¹³⁸.

Jak uvádí trestní zákoník v § 127 odst. 1 písm. g), notář je považován za úřední osobu pouze, pokud vystupuje jako soudní komisař v řízení o dědictví.

Úřední osobou je též finanční arbitr a jeho zástupce. Finanční arbitr má podle § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi pravomoc k rozhodování některých sporů. Jedná se o spory mezi spotřebiteli a např. poskytovatelem platebních služeb při nabízení a poskytování platebních služeb¹³⁹ či osobou provozující směnářenskou činnost při provádění směnářského obchodu¹⁴⁰.

Postavení úřední osoby zákon přiznává rovněž příslušníkům veřejných stráží podle jednotlivých složkových zákonů na ochranu životního prostředí (lesní stráž podle zákona o lesích, stráž přírody podle zákona na ochranu přírody a krajiny, myslivecká stráž podle zákona o myslivosti a rybářská stráž podle zákona o rybářství¹⁴¹). *„Jejich odpovědnost a ochrana jako úředních osob je omezena jen na případy rozhodování a činnosti které souvisejí s výkonem oprávnění a pravomoci (např. zjišťování totožnosti osob, ukládání a vybírání pokut v blokovém řízení, zadržení a předvedení osob k policejnímu orgánu aj)“*¹⁴².

¹³⁴ Tamtéž, str. 981.

¹³⁵ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online. Viz stanovisko NS ČR ze dne 11.11.2015, sp. zn. Tpjn 304/2014.

¹³⁶ § 1 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ § 76 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁸ § 76a odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád., ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁹ § 1 odst. 1 písm. a) zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁰ § 1 odst. 1 písm. f) zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi., ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴¹ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 981.

¹⁴² Tamtéž, str. 981.

Naopak za úřední osobu nelze považovat např. vedoucího domova důchodců¹⁴³, insolvenčního správce¹⁴⁴ či přednostu nemocničního oddělení¹⁴⁵.

Aby ovšem bylo možné výše zmíněné osoby považovat za úřední osoby, je nutné splnit další dvě podmínky stanovené v § 127 odst. 1 TZ. Těmito podmínkami je, že osoba musí plnit úkoly státu a nebo společnosti a využívat při jejich plnění svěřené pravomoci¹⁴⁶ a trestný čin musí být spáchán v souvislosti s její pravomocí a odpovědností¹⁴⁷.

„Plněním úkolů státu nebo společnosti je třeba rozumět především rozhodovací činnost při uskutečňování důležitých veřejných funkcí a rovněž výkon těchto rozhodnutí. Nespadá sem však činnost zaměstnanců státních orgánů a orgánů územní samosprávy, kteří vykonávají jen organizačně technické, administrativní a manuální práce, např. zřizenci, vrátní, písařky apod.“¹⁴⁸.

Rozsah trestní odpovědnosti u trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti je tedy velmi široký a za tento trestný čin může být odsouzeno velké množství osob z veřejné správy i z oblasti soudnictví¹⁴⁹.

2.1.3.1. Problémy současné právní úpravy

Zde je podle mého názoru největším problémem rozsah pojmu úřední osoby. Jak již bylo řečeno, předmětný trestný čin může spáchat velmi široké spektrum osob. Považuji za složité se orientovat v právní úpravě. Vědět kdo a za jakých okolností se považuje za úřední osobu je přitom k výkladu skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti zásadní. Lepší srozumitelnosti by například mohla pomoci větší konkretizace výkladového ustanovení § 127 TZ (např. uvedení, že pracovníci vykonávající pouze organizačně technické, administrativní a manuální práce se nepovažují za úřední osoby).

Zde se nabízí zajímavá otázka, zda by bylo možné do výkladového ustanovení zákona zahrnout všechny pracovníky, kteří by se považovali za úřední osoby. Myslím si, že takovýto taxativní výčet by byl z hlediska přehlednosti a srozumitelnosti nejvhodnější. Nicméně úplně

¹⁴³ FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online. Viz rozhodnutí NS ČSR ze dne 6.5.1980, sp. zn. 5 To 6/80.

¹⁴⁴ Tamtéž, viz rozhodnutí NS ČR ze dne 10.12.2009, sp. zn. 8 Tdo 708/2009.

¹⁴⁵ Tamtéž, viz rozhodnutí NS ČSR ze dne 16.1.1989, sp. zn. 4 Tz 45/88.

¹⁴⁶ § 127 odst. 1 TZ.

¹⁴⁷ § 127 odst. 2 TZ.

¹⁴⁸ ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 982.

¹⁴⁹ ŠČERBA, F. *K trestnému činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti*. *Trestněprávní revue*. 2011, 10 (7), 189-192. ISSN 1213-5313. str. 189-192.

nevěřím, že by se při tvorbě takového ustanovení na nikoho nezapomnělo. Mimo jiné je také potřeba reagovat na případný vznik nových pozic, které budou vykonávat veřejnou moc.

2.1.4. Subjektivní stránka trestného činu

Jako subjektivní stránku trestného činu označujeme vztah pachatele k trestnému činu. Nezbytnou složkou subjektivní stránky je zavinění. Zavinění můžeme chápat jako vnitřní vztah subjektu trestného činu k okolnostem, které vytvářejí trestný čin. Tyto okolnosti mohou být vytvořeny pachatelem či mohou existovat nezávisle na jeho jednání¹⁵⁰.

Trestní zákoník vymezuje dvě základní formy zavinění – úmysl a nedbalost. Jak je již z názvu trestného činu patrné, maření úkolu úřední osoby z nedbalosti je nedbalostním trestným činem.

Nedbalost je upravena v § 16 TZ.

„Trestný čin je spáchán z nedbalosti, jestliže pachatel

a) *věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí, nebo*

b) *nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a k svým osobním poměrům vědět měl a mohl*“¹⁵¹.

Pokud pachatel věděl, že může ohrozit nebo porušit chráněný zájem a bez přiměřených důvodů spoléhal, že porušení či ohrožení chráněných zájmů nezpůsobí, jedná se o tzv. vědomou nedbalost. Pokud pachatel nevěděl, že může ohrozit či porušit chráněný zájem, přestože to vědět měl a mohl, dopouští se trestného činu v tzv. nevědomé nedbalosti.

Trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti se úřední osoba může dopustit jak z vědomé tak nevědomé nedbalosti. Pokud by úřední osoba jednala úmyslně, dopustila by se (za dalších podmínek uvedených v TZ) trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 TZ¹⁵².

2.1.4.1. Problémy současné právní úpravy

Zde může být problematické postihování tohoto trestného činu, pokud se ho úřední osoba dopustila v nevědomé nedbalosti. *„Je třeba si totiž uvědomit, že zřejmě ve většině případů, kdy úřední osoba vydá chybné rozhodnutí či jinak nesprávně postupuje, lze u ní nevědomou*

¹⁵⁰ JELÍNEK a kol.: *Trestní právo hmotné Obecná část. Zvláštní část. 5.* vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5. str. 222-223.

¹⁵¹ § 16 odst. 1 TZ.

¹⁵² PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 1.* vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

*nedbalost dovodit. Pokud jde o rozhodnutí či postup, který je v rozporu se zákonem nebo jiným právním předpisem, spíše jen ve výjimečných případech bude možné konstatovat, že úřední osoba nemohla vzhledem k okolnostem případu vědět, jak správně interpretovat či aplikovat právní předpis*¹⁵³.

Souhlasím s názorem Ščerby, že by vhodnou modifikací subjektivní stránky předmětného trestného činu mohlo být postihování jednání pouze ve vědomé nedbalosti, nikoli nedbalosti nevědomé¹⁵⁴. Nejsem toho názoru, že by bylo nutno úřední osobu trestněprávně postihovat, pokud sama nerozpoznala, že svým jednáním důsledně neplní své povinnosti. Ščerba dále navrhuje postihování pouze za hrubou nedbalost¹⁵⁵. Tedy přístup úřední osoby k požadavku náležité opatrnosti by svědčil o zřejmé bezohlednosti k zájmům chráněným trestním zákonem¹⁵⁶. Spíše se přikláním ke změně subjektivní stránky pouze na vědomou nedbalost. Omezení na hrubou nedbalost by postihovalo ty nejzávažnější případy, ale část rovněž závažných případů by zůstala bez postihu.

V případě subjektivní stránky je dále zajímavé se zamyslet nad situací, kdy pachatel jedná/opomene jednat opakovaně a soustavně. Touto otázkou se zabýval Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 8 Tz 97/2012 ze dne 29.1.2013. Zde se jednalo o případ, kdy nedbalostním jednáním úřední osoby došlo k promlčení stovek případů přestupků. Taková situace by na první pohled mohla vybízet k posouzení podle § 329 TZ, protože ale musí být prokázán „úmysl způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch“, který § 329 TZ přímo uvádí. Nejvyšší soud k tomu uvádí následující:

*„[N]elze souhlasit s názorem soudu, že část tohoto jednání [vynesení spisů z úložných prostorů] je popsána jako jednání úmyslné [byť lze připustit, že zejména použití slovesa „vynesl“ (z předepsaných úložných prostor 243 přestupkových spisů) může takový dojem vyvolávat]. Jelikož však nebylo zjištěno, jakým způsobem obviněný s těmito spisy naložil, bylo mu kladeno za vinu i u této části skutku pouze nedbalostní zavinění (pro případný závěr o jeho úmyslném zavinění totiž chyběl jeden ze znaků trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 tr. zák., a to úmysl způsobit jinému škodu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch)*¹⁵⁷.

¹⁵³ ŠČERBA, F. *K trestnému činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti*. Trestněprávní revue. 2011, 10 (7), 189-192. ISSN 1213-5313. str. 189-192.

¹⁵⁴ Tamtéž.

¹⁵⁵ Tamtéž.

¹⁵⁶ Viz § 16 odst. 2 TZ.

¹⁵⁷ Rozhodnutí NS ČR ze dne 29.1.2013, sp. zn. 8 Tz 97/2012

Pro rozlišení, jestli je v takovém případě na místě posouzení podle § 329 nebo § 330 tedy bude klíčové prokázání úmyslu způsobit jinému škodu či opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch.

Nejvyšší soud v předmětném rozhodnutí dále řešil otázku, zda se v případě soustavné nečinnosti v přestupkových spisech, jedná o opakování trestného činu či pokračování v trestném činu.

Pokračování v trestném činu vymezuje § 116 TZ jako „*takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku*“¹⁵⁸.

O to se ale v tomto případě jednat nemohlo, neboť byla vyvozena odpovědnost za nedbalostní trestní čin, kde pokračování v trestném činu není možné. Nemohl být tedy dán společný záměr, který je pro pokračování v trestném činu klíčový¹⁵⁹.

Je třeba také odlišit pokračování v trestném činu od trestných činů hromadných a trvajících. Trestné činy trvajících definuje odborná literatura jako takové, kdy pachatel způsobil a udržuje protiprávní stav, nebo protiprávní stav udržuje, aniž by jej sám vyvolal¹⁶⁰.

Toto řešil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 1154/2006 ze dne 4.10.2006, kde k tomu uvedl následující:

„U pokračování v trestném činu na rozdíl od trestných činů hromadných nebo trvajících není mnohost útoků nebo delší trvání znkem skutkové podstaty, ale je formou provedení posuzovaného trestného činu, a proto konkrétní trestný čin může v určitém případě naplňovat znaky pokračování a v jiném nikoli.

Byl-li trestný čin zvýhodňování věřitele podle § 256a tr. zák. páchan po delší dobu a ve vztahu k většímu počtu poškozených a zvýhodněných věřitelů za stavu, v němž dlužník nebyl schopen plnit své splatné závazky, a to souvislým jednáním, které nelze rozdělit na jednotlivé dílčí útoky, nejde o pokračování v trestném činu podle § 89 odst. 3 tr. zák., byť vykazuje některé jiné znaky pokračování a případně i prvky trestného činu hromadného. V takovém případě nelze za dílčí útoky pokračujícího trestného činu ve smyslu § 89 odst. 3 tr. zák. a § 12 odst. 12 tr. ř. považovat neuhrazení konkrétní pohledávky poškozeného věřitele ani uhrazení určité pohledávky

¹⁵⁸ § 116 TZ.

¹⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel, RIZMAN, Stanislav, RICHTER, Martin. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 4143.

¹⁶⁰ ŠÁMAL a kol.: Trestní právo hmotné. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8. str. 120.

zvýhodněného věřitele, protože rozhodující je až celkový výsledek spočívající ve zvýhodnění některých věřitelů na úkor jiných, a to v souhrnu všech jejich pohledávek“¹⁶¹.

Posouzení jako opakování několika set trestných činů podle § 330 TZ by dle mého bylo jednak velmi administrativně náročné a také velmi nákladné a v rozporu se zásadou procesní ekonomie. Provedení několika set trestních řízení by sebou neslo zbytečné výdaje a zde by se mohlo nazvat i plýtvání zdroji. Provedení jednoho řízení by bylo jak hospodárnější tak jednodušší pro obviněného.

Hlavním důvodem proti posouzení jako opakování trestného činu ale je, že neodráží povahu samotného jednání¹⁶². Pachatel maří či podstatně sťažuje splnění jednoho důležitého úkolu (v případě rozhodnutí NS rozhodování o přestupcích) a soustavně nekoná právě tuto věc, nikoli více důležitých úkolů.

Z výše uvedeného tedy plyne, že soustavné maření důležitého úkolu nelze posoudit jako pokračování v trestném činu, ani jako opakování trestného činu. Nejblíže tedy povahu uvedeného jednání bude reflektovat posouzení jako trestný čin trvajících. Tím, že pachatel soustavně neplnil svůj důležitý úkol, vyvolal protiprávní stav, který svým jednáním dále udržoval. Nejvyšší soud k tomu uvedl následující:

„Dospěl-li Nejvyšší soud z výše uvedených důvodů k závěru, že jednání obviněného nelze posuzovat ani jako jeden pokračující trestný čin, ani jako několik (stovek) opakujících se trestných činů, pak – s výhradami výše zmíněnými – lze soudit, že jde o jednání, které vykazuje převážně rysy trvajících trestného činu s některými prvky hromadnosti. Obviněný totiž svým opomenutím vyvolal protiprávní stav, který pak svou další nečinností po dobu několika měsíců udržoval, čímž z nedbalosti zavínil, že u cca pěti set přestupkových věcí, které měl přidělené k rozhodnutí, nastal nepříznivý následek ve formě zániku možnosti přestupek projednat z důvodu uplynutí prekluzivní lhůty stanovené v § 20 odst. 1, 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů“¹⁶³.

2.2. Okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby

Následující podkapitola se zabývá analýzou okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby. Je rozdělena na tři části – způsobení vážné poruchy v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci či v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem; způsobení značné škody a škody velkého rozsahu a zajištění značného prospěchu a prospěchu velkého rozsahu jinému.

¹⁶¹ Rozhodnutí NS ČR ze dne 4.10.2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

¹⁶² Tamtéž.

¹⁶³ Rozhodnutí NS ČR ze dne 4.10.2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

2.2.1. Způsobení vážné poruchy v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci či v činnosti fyzické osoby, která je podnikatelem

První z okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby uvádí trestní zákoník v § 330 odst. 2 písm. a). Používá zde opět vágní pojem, neboť stanoví, že pachatel bude potrestán odnětím svobody až na 3 léta nebo zákazem činnosti, pokud svým činem způsobí „vážnou poruchu v činnosti orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci“¹⁶⁴.

Taková porucha „spočívá ve stavu, v němž je znemožněno, omezeno či podstatně ztíženo plnění byť jen některé z jeho funkcí či úloh, popřípadě v němž je znemožněna, omezena či podstatně ztížena byť jedna složka vnitřního chodu takového orgánu. Nemusí tak jít pouze o poruchu ve výkonu pravomoci orgánu veřejné moci (například zničení spisu v konkrétní věci, v níž správní orgán ještě nerozhodl), ale i jen dílčí obslužné činnosti (například znemožnění přístupu k Centrální evidenci obyvatel zničením připojení k síti internet) či i jen činnosti servisní (například spálení archivu již pravomocně skončených a definitivně vyřízených věcí)“¹⁶⁵.

Pachatel trestného činu tedy musí způsobit poruchu vážnou, kterou způsobí stav, že orgán veřejné moci není schopen plnit svoji funkci, či jsou možnosti jeho činnosti podstatným způsobem omezeny. Vážnost takovéto poruchy může být posuzována s ohledem na její intenzitu či dobu trvání, po kterou je orgánu veřejné moci znemožněno či omezeno jeho fungování¹⁶⁶.

Výše uvedený výklad můžeme v zásadě použít i v případě okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby uvedené v § 330 odst. 2 písm. b), tady, pokud pachatel svým činem způsobí vážnou poruchu v činnosti právnické nebo fyzické osoby, která je podnikatelem.

Na tomto místě je vhodné dodat, že „[o] vážnou poruchu nepůjde například tehdy, pokud v důsledku zneužití pravomoci dočasně poškozený přišel o možnost podnikat v prostorách z důvodu neoprávněně vedené exekuce na majetek“¹⁶⁷.

Není vyžadováno, aby pachatel způsobil onu vážnou poruchu v činnosti orgánu, ve kterém je sám zaměstnaný. Porucha může nastat i v podřízeném či nadřízeném subjektu, či subjektu spolupracujícím. Podmínkou samozřejmě je, aby zde byla příčinná souvislost a zavinění (nedbalost) mezi jednáním pachatele a následkem¹⁶⁸.

¹⁶⁴ § 330 odst. 2 písm. a) TZ.

¹⁶⁵ PROVAZNÍK, Jan. § 323 [Násilí proti orgánu veřejné moci]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

¹⁶⁶ PROVAZNÍK, Jan. § 329 [Zneužití pravomoci úřední osoby]. In: ŠČERBA, Filip a kol. Trestní zákoník. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

¹⁶⁷ Tamtéž, viz rozhodnutí NS ČR ze dne 20.3.2013, sp. zn. 8 Tdo 1432/2012.

¹⁶⁸ RIZMAN, Stanislav. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-428-5. str. 3157.

Přestože většina lidí bude mít představu o významu pojmu vážné poruchy, která se nebude příliš lišit od představ ostatních, právní jistota úředních osob by se dala zvýšit výkladovým ustanovením, které by postihlo zásadní atributy příslušného pojmu.

2.2.2. Způsobení značné škody a škody velkého rozsahu

Další okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby je způsobení škody určitého rozsahu. V § 330 odst. 2 písm. d) TZ se pro použití vyšší trestní sazby vyžaduje, aby pachatel svým činem způsobil značnou škodu. Značnou škodou se podle výkladového ustanovení § 138 odst. 1 písm. c) TZ rozumí škoda alespoň ve výši 1 000 000 Kč.

Pachatel může být odsouzen k jednomu až pěti letům trestu odnětí svobody, pokud svým činem způsobí škodu velkého rozsahu (§ 330 odst. 3 písm. a) TZ). Tu opět definuje § 138 TZ ve svém odst. 1 písm. e) jako škodu rovnající se minimálně částce 10 000 000 Kč.

Považuji za velmi vhodné přímé vymezení výše způsobené škody (či zajištěného prospěchu) v TZ. Tak nemůže být pochyb o tom, jaká škoda byla způsobená (zda nikoli nepatrná či nikoli malá) či jaký prospěch byl zajištěn. Na druhou stranu se toto vyjádření musí v čase pravidelně měnit, aby odráželo hospodářskou realitu.

2.2.3. Zajištění značného prospěchu a prospěchu velkého rozsahu jinému

Poslední okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby, kterou zmiňuje trestní zákoník je zajištění prospěchu jinému v určité výši. Prospěch tedy musí být zajištěn pro jinou osobu, nikoli pro pachatele samotného. Trestní zákoník vyžaduje zajištění značného prospěchu (§ 330 odst. 2 písm. d) TZ) či prospěchu velkého rozsahu (§ 330 odst. 3 písm. b) TZ). Opět lze využít výkladového ustanovení § 138, neboť podle odst. 2 se „[č]ástek uvedených v odstavci 1 (...) užije obdobně pro určení výše prospěchu“¹⁶⁹. Prospěch tedy bude muset dosáhnout minimálně 1 000 000 Kč (resp. 10 000 000 Kč).

„Postačí rovněž zajištění takového prospěchu pro jiného, nikoli i opatření. Zajištění se od opatření liší zejména tím, že nejde o přímou volní aktivitu zaměřenou za tímto cílem pachatelem, ale o vytvoření objektivní možnosti třetí osoby si sama takový prospěch opatřit, byť by přitom musela vynaložit i určitou volní aktivitu (například sesbírat ze země rozsypané bankovky, které byly původně zajištěny jako výnos z trestného činu a při dopravní nehodě policejního vozu byly rozsypany volně na ulici)“¹⁷⁰.

¹⁶⁹ § 138 odst. 2 TZ.

¹⁷⁰ PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

Nicméně, jako prospěch nutno chápat veškeré protiprávní zvýhodnění jiné osoby, čili i prospěch nehmotný¹⁷¹.

Ve vztahu k zavinění u všech okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby lze uvažovat, s ohledem na to, že se jedná o nedbalostní trestní čin, pouze o nedbalost¹⁷².

¹⁷¹ RIZMAN, Stanislav. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-428-5. str. 3157-3158.

¹⁷² Tamtéž.

3. Srovnání s polskou právní úpravou

Následující kapitola se zabývá srovnáním české a polské právní úpravy v oblasti trestných činů úředních osob. Je rozdělena opět na čtyři části, pojednávající o základních znacích skutkové podstaty - objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka.

Polská právní úprava trestných činů, které bychom mohli označit jako trestné činy úředních osob (polská úprava pracuje s pojmem „funkcjonariusz publiczny“, tento pojem bychom mohli přeložit jako veřejný činitel) je obsažena v zákoně ze dne 6. června 1997, Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553, trestním zákoníku (Kodeks karny), ve znění pozdějších předpisů¹⁷³.

Konkrétně jsou upraveny v kapitole (rozdział) XXIX - Trestné činy proti činnosti státních orgánů a orgánů místní samosprávy.

Nalezneme zde kromě jiného například ekvivalenty trestných činů proti výkonu pravomoci orgánu veřejné moci a úřední osoby (např. trestného činu násilí proti úřední osobě) či úplatkových trestných činů (např. přijetí úplatku).

Oproti české právní úpravě není tato část rozdělena na jednotlivé díly, ale všechny trestné činy v této kapitole jsou pouze seřazeny za sebou bez dalšího členění. Také jednotlivé trestné činy nemají svůj název jako v české úpravě, jednotlivá ustanovení nejsou nijak nadepsány, jsou pouze řazeny do příslušných kapitol. Polský trestní zákoník je oproti české úpravě členěn na články, které se dále člení na §, které odpovídají českému členění na odstavce.

Trestné činy, které nejvíce připomínají ekvivalenty trestných činů úředních osob bychom mohli nalézt v čl. 231 KK, jehož § 1 říká: „*Funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3*¹⁷⁴“. Tedy v překladu: „Veřejný činitel, který překročením svých pravomocí nebo neplněním svých povinností jedná na úkor veřejného nebo soukromého zájmu, bude potrestán odnětím svobody až na tři roky“. Tento trestný čin bychom mohli nazvat ekvivalentem trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 TZ. Trestnému činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti se nejvíce blíží trestný čin podle ustanovení § 3 čl. 231 KK, který dodává, že: „*Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2*¹⁷⁵“. Tedy, že „v případě, že pachatel činu uvedeného v § 1 jedná

¹⁷³ K překladu ustanovení Kodeksu kárného byl použit vlastní překlad a internetové překladače DeepL a Glosbe.

¹⁷⁴ čl. 231 § 1 zákona Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553, kodeks karny, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁵ čl. 231 § 3 zákona Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553, kodeks karny, ve znění pozdějších předpisů.

neúmyslně a způsobí podstatnou škodu, bude potrestán peněžitým trestem, omezením svobody nebo odnětím svobody až na dva roky“¹⁷⁶.

Jak můžeme vidět, polská úprava zde pracuje s trestem „omezením svobody“, který je vymezen v čl. 34 § 1 KK. Podle tohoto ustanovení trest omezením svobody spočívá 1) v povinnosti vykonávat neplacenou, kontrolovanou práci pro sociální účely nebo 2) ve srážce od 10 do 25 % z měsíční odměny za práci na sociální účely¹⁷⁷.

Od 1. října 2023 vstoupil v platnost nový § 1aa, který vymezuje délku trestu omezení svobody. Výměra trestu nebude moci být kratší než 2 měsíce (v případě trestného činu, u kterého hrozí trest odnětí svobody v délce nepřekračující 1 rok), 3 měsíce (v případě hrozícího trestu odnětí svobody ve výši nepřekračující 2 roky) a 4 měsíce (v případě hrozícího trestu odnětí svobody přesahující 2 roky)¹⁷⁸.

3.1. Objekt trestného činu

Již ze zařazení předmětného trestného činu do kapitoly s názvem trestné činy proti činnosti státních orgánů a orgánů místní samosprávy můžeme odvodit, že trestný čin zde chrání právní zájem na správném fungování státních orgánů a orgánů místní samosprávy. Chrání rovněž před útoky, které přicházejí zevnitř těchto orgánů – od veřejných činitelů¹⁷⁹.

Tento trestný čin chrání rovněž autoritu a důvěru veřejnosti v státní orgány, orgány místní samosprávy a státní instituce a také konkrétní soukromé a veřejné zájmy ohrožené či porušené trestnou činností. Tak judikoval i Odvolací soud ve Štětíně ve svém rozhodnutí ze dne 13.02.2015, sp. zn. II AKa 205/14¹⁸⁰.

Jak již bylo řečeno, profesionální personální obsazení orgánů veřejné správy je důležitou podmínkou správného fungování státního aparátu. Jedině se zodpovědnými zaměstnanci plnícími důsledně své povinnosti může stát správně fungovat.

Z povahy věci český trestný čin maření úkolu úřední osoby z nedbalosti a polský trestný čin uvedený v čl. 231 chrání stejný zájem, a to správné fungování veřejné moci. Oproti české právní úpravě ale ta polská, jak již bylo řečeno, chrání výslovně i soukromý zájem („jedná na

¹⁷⁶ K podstatné škodě viz podkapitolu o objektivní stránce.

¹⁷⁷ čl. 34 § 1 zákona Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553, kodeks karny, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁸ nový § 1aa čl. 34 KK (Dz. U. z 2022 r. poz. 2600 oraz z 2023 r. poz. 403).

¹⁷⁹ K pojmu veřejný činitel viz kapitolu o subjektu trestného činu.

¹⁸⁰ DULNIAK, Marek. *Nadużycie uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – art. 231 k.k.* In. *adwokatdulniak.pl* [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://www.adwokatdulniak.pl/nadużycie-uprawnień-przez-funkcjonariusza-art-231-k-k/>. Původní zdroj: rozhodnutí Odvolacího soudu ve Štětíně ze dne 13.02.2015, sp. zn. II AKa 205/14. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladáčů DeepL a Glosbe.

úkor veřejného nebo soukromého zájmu“). Chrání výslovně tedy i soukromé zájmy, které byly ohroženy či porušeny v důsledku činnosti veřejných činitelů.

3.2. Objektivní stránka trestného činu

Jak již bylo uvedeno výše, skutková podstata uvedená v ustavení čl. 231 § 1 KK zní: *„Funkcjonariusz publiczny, który, przekraczając swoje uprawnienia lub nie dopełniając obowiązków, działa na szkodę interesu publicznego lub prywatnego, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3“*¹⁸¹. To bychom mohli přeložit jako „Veřejný činitel, který překročením svých pravomocí nebo neplněním svých povinností jedná na úkor veřejného nebo soukromého zájmu, bude potrestán odnětím svobody až na tři roky“.

Dále čl. 231 KK obsahuje ve svém § 2 kvalifikovanou skutkovou podstatu, která zní: *„Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10“*¹⁸². Tedy, „pokud pachatel spáchá čin uvedený v odstavci 1 za účelem získání majetkového nebo osobního prospěchu, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až deset let“.

Ustanovení čl. 231 KK poté v § 3 uzavírá: *„Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 działa nieumyślnie i wyrządza istotną szkodę, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2“*¹⁸³. Tedy, že „v případě, že pachatel činu uvedeného v § 1 jedná neúmyslně a způsobí podstatnou škodu, bude potrestán peněžitým trestem, omezením svobody nebo odnětím svobody až na dva roky“

Jak můžeme vidět, polská právní úprava je vystavena jinak než česká. Není zde přesný ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti, ale čl. 231 § 3 KK můžeme chápat jako nedbalostní formu českého trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby. Polská právní úprava nepracuje s žádným podobným pojmem jako je „důležitý úkol“, ale s překročením pravomoci a nesplnění povinnosti (jako česká úprava v případě trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 TZ, ta je ale přímo konkretizuje – „vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu“, „nesplní povinnost vyplývající z její pravomoci“). Podle mého názoru, byť je třeba tyto pojmy rovněž vyložit, jsou pro běžného člověka spíše snáze představitelné a představa jednotlivých osob se od sebe nebudou moc lišit. Naproti tomu pod pojmem „důležitý úkol“ si může člověk představit trochu něco jiného a obecná představa se může více lišit.

¹⁸¹ čl. 231 § 1 KK.

¹⁸² čl. 231 § 2 KK.

¹⁸³ čl. 231 § 3 KK.

3.2.1. Překročení pravomoci a nesplnění povinností

Polská právní úprava tedy pracuje s pojmem překročení pravomoci a nesplnění povinností. Pravomoci i povinnosti veřejného činitele vycházejí z právních předpisů. Jsou obsaženy v zákonech i podzákonných právních předpisech¹⁸⁴.

O překročení pravomoci se bude jednat, pokud jednání veřejného činitele v souvislosti s výkonem jeho funkce překračuje jemu svěřenou pravomoc a příslušnost, tak i pokud jednání bylo učiněno v rámci jemu přiznané pravomoci, ale je neopodstatněné nebo v rozporu s platnou právní úpravou¹⁸⁵.

Nesplnění povinností může spočívat například v neučinění opatření, k němuž je veřejný činitel ze zákona povinen nebo v jednání, které je v rozporu s povinností, která mu byla uložena. Povinnosti veřejného činitele vyplývají z právních předpisů i standardů chování přijatých pro danou pozici¹⁸⁶.

Podle polského Nejvyššího soudu například v případě neplnění povinností notáře musí být za zdroj povinností, jejichž nesplnění může vést ke spáchání tohoto trestného činu, považovány ustanovení zákon o notářích, ustanovení Etického kodexu notářů a zásady vyplývající ze samotné povahy zastávané funkce a podstaty úkolů náležejících k této funkci. Porušení povinností rovněž nesmí být pochybné či nepodstatné¹⁸⁷.

3.2.2. Jednání na úkor veřejného nebo soukromého zájmu

Aby veřejný činitel spáchal předmětný trestný čin, musí být jeho jednání na úkor veřejného nebo soukromého zájmu. Pouhým zneužitím pravomoci nebo nesplněním povinnosti není skutková podstata tohoto trestného činu naplněna, je nutné jednání na úkor veřejného nebo soukromého zájmu¹⁸⁸. Pojem jednání na úkor veřejného nebo soukromého zájmu musí být vykládán v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu. Rovněž není nutné, aby v konkrétním případě byla způsobena škoda. Tedy samotné reálné nebezpečí vzniku škody zakládá odpovědnost pachatele. Nemusí se jednat o škodu hmotnou, může to být i škoda nehmotná či dokonce morální újma¹⁸⁹. Škoda však nesmí být pouze iluzorní¹⁹⁰.

¹⁸⁴ DULNIAK, Marek. *Nadużycie uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – art. 231 k.k.* In. [adwokatdulniak.pl](https://www.adwokatdulniak.pl) [online]. [cit. 2023-08-25]. Dostupné z: <https://www.adwokatdulniak.pl/naduzycie-uprawnien-przez-funkcjonariusza-art-231-k-k/>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

¹⁸⁵ Tamtéž, srov. rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 8.5.2007, sp. zn. IV KK 93/07.

¹⁸⁶ Tamtéž.

¹⁸⁷ Tamtéž, původní zdroj: stanovisko polského Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. V KK 316/16.

¹⁸⁸ Tamtéž. Původní zdroj: rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 23.6.2015, sp. zn. WA 6/15.

¹⁸⁹ Tamtéž, původní zdroj: rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. ZS 25/12.

¹⁹⁰ Tamtéž, původní zdroj: rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 17.07.2008, sp. zn. WA 24/08.

3.2.3. Podstatná škoda

Vymezením výše majetku a škody se zabývá čl. 115 §§ 5 – 7a KK. Majetek značné hodnoty (a podle čl. 115 § 7 KK rovněž značnou škodou) je podle čl. 115 § 5 KK majetek (škoda), jehož hodnota v době spáchání trestného činu překračuje 200 000 zlotých (asi 1 078 926 Kč). Majetkem velkého rozsahu (a současně podle § 7a KK škodou velkého rozsahu) se podle čl. 115 § 6 KK rozumí majetek, jehož hodnota v době spáchání trestného činu překračuje 1 000 000 zlotých (asi 5 394 628 Kč). Jinou výši škody KK výslovně nestanoví.

Čl. 231 odst. 3 KK nicméně hovoří o „podstatné škodě“, kterou polský trestní zákoník nedefinuje. Pojem „podstatná škoda“ musí být rovněž vykládán v závislosti na konkrétních okolnostech případu. Je důležité, jestli způsobená škoda byla pro poškozeného významná v době jejího vzniku a nikoli až s určitým časovým odstupem¹⁹¹.

Bude se jednat o škodu, kterou nelze posoudit jako malou, tedy půjde o škodu očividnou. Výše škody ale bude menší než u škody „značné“. Pojem značné škody by měl být relativizován majetkovou situací poškozeného. Výše podstatné škody by neměla být určena pouze škodou materiální, ale i dalšími okolnostmi, které znamenají pro poškozeného značné potíže¹⁹².

Nedefinování přímé výše podstatné škody, která by byla nutná k naplnění skutkové podstaty v čl. 231 odst. 3 KK považuji za velmi nešťastné. Myslím, že by pro zvýšení míry právní jistoty bylo prospěšnější zavést její přímé vymezení v penězích, stejně jako je definována značná škoda a škoda velkého rozsahu. V tomto ohledu považuji české vymezení v § 138 TZ pro všechny výše škody, se kterými se v TZ můžeme setkat za přehlednější a srozumitelnější úpravu, která zvyšuje právní jistotu občanů.

3.3. Subjekt trestného činu

Trestného činu podle čl. 231 KK se může dopustit pouze veřejný činitel. Kdo je veřejným činitelem definuje čl. 115 § 13 KK. Veřejným činitelem podle tohoto ustanovení je:

- 1) prezident Polské republiky (Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej)
- 2) poslanec, senátor, radní (poseł, senator, radny)
- 3) poslanec Evropského parlamentu (poseł do Parlamentu Europejskiego)
- 4) soudce (sędzia), přísedící (ławnik), státní zástupce (prokurator), úředník finančního orgánu pro přípravné řízení nebo orgánu nadřízeného finančnímu orgánu pro

¹⁹¹ DULNIAK, Marek. *Nadużycie uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – art. 231 k.k.* In. *adwokatdulniak.pl* [online]. [cit. 2023-08-25]. Dostupné z: <https://www.adwokatdulniak.pl/naduzycie-uprawnien-przez-funkcjonariusza-art-231-k-k/>. Původní zdroj: rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 20. 05. 2008, sp. III KK 29/08. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

¹⁹² rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. I KZP 38/2003.

přípravné řízení (funkcjonariusz finansowego organu postępowania przygotowawczego lub organu nadrzędnego nad finansowym organem postępowania przygotowawczego), notář (notariusz), exekutor/soudní vykonavatel (komornik), probační úředník (kurator sądowy), správce konkurzní podstaty (syndyk), insolvenční správce (nadzorca sądowy i zarządca), osoba rozhodující v disciplinárních orgánech podle zákona (osoba orzekająca w organach dyscyplinarnych działających na podstawie ustawy)

- 5) osoba, která je zaměstnancem státní správy, jiného orgánu státní správy nebo samosprávy, pokud nevykonává pouze obslužnou činnost, jakož i další osoba v rozsahu, v jakém je oprávněna vydávat správní rozhodnutí (osoba będąca pracownikiem administracji rządowej, innego organu państwowego lub samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe, a także inna osoba w zakresie, w którym uprawniona jest do wydawania decyzji administracyjnych)
- 6) osoba, která je zaměstnancem státního kontrolního orgánu nebo kontrolního orgánu územní samosprávy, pokud nevykonává pouze obslužnou činnost (osoba będąca pracownikiem organu kontroli państwowej lub organu kontroli samorządu terytorialnego, chyba że pełni wyłącznie czynności usługowe)
- 7) osoba, která zastává vedoucí postavení v jiném státním orgánu (osoba zajmująca kierownicze stanowisko w innej instytucji państwowej)
- 8) pracovník orgánu zřízeného k ochraně veřejné bezpečnosti nebo příslušník Vězeňské služby (funkcjonariusz organu powołanego do ochrony bezpieczeństwa publicznego albo funkcjonariusz Służby Więziennej)
- 9) osoba vykonávající aktivní vojenskou službu (osoba pełniąca czynną służbę wojskową, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie)
- 10) zaměstnanec mezinárodního trestního soudu, pokud nevykonává pouze obslužnou činnost (osoba pełniąca czynną służbę wojskową, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie)¹⁹³.

Pokud jde o osobu úředníka finančního orgánu pro přípravné řízení nebo orgánu nadřízeného finančnímu orgánu pro přípravné řízení, vymezení těchto orgánů podává finanční trestní zákoník (Kodeks karny skarbowy). Finančními orgány pro přípravné řízení podle čl. 53 § 37 finančního trestního zákoníku jsou - vedoucí finančního úřadu, vedoucí celního –

¹⁹³ čl. 115 § 13 KK.

finančního úřadu a vedoucí Národní daňové správy¹⁹⁴. Jejich nadřízenými orgány podle čl. 53 § 39 jsou:

- 1) místně příslušný ředitel komory finanční správy - ve věcech spadajících do působnosti vedoucího finančního úřadu a vedoucího celního - finančního úřadu
- 2) ředitel národní daňové správy - v případě, že rozhodnutí nebo příkaz vydal orgán nadřízený finančnímu orgánu v přípravném řízení podle bodu 1
- 3) ministr pověřený řízením sekce veřejných financí - ve věcech náležejících do působnosti vedoucího orgánu Národní finanční správy¹⁹⁵.

Pokud tento výčet osob, které lze považovat za veřejného činitele srovnáme s výčtem úředních osob v české právní úpravě, můžeme je považovat s určitými odchylkami (např. zařazení poslance evropského parlamentu v polské úpravě a veřejných strážů v české) za velmi podobné. Polská úprava je více vyčerpávající a v některých případech více konkrétní (například výslovné zařazení pracovníka vězeňské služby; konkretizace, že veřejným činitelem není pracovník, který vykonává pouze obslužné práce). To považuji v případě takového výčtu za pozitivní, ze zákona je více srozumitelné, kdo je veřejným činitelem.

3.4. Subjektivní stránka trestného činu

Polský trestní zákoník vymezuje zavinění v čl. 9 KK. Podle § 1 je „*Czyn zabroniony popełniony jest umyślnie, jeżeli sprawca ma zamiar jego popełnienia, to jest chce go popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi*“¹⁹⁶. Tedy, „trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel má úmysl spáchat trestný čin, tj. chce spáchat trestný čin nebo předvídá možnost spáchání trestného činu a s) jeho spácháním je srozuměn“. Neúmyslné zavinění poté definuje v § 2: „*Czyn zabroniony popełniony jest nieumyślnie, jeżeli sprawca nie mając zamiaru jego popełnienia, popełnia go jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość popełnienia tego czynu przewidywał albo mógł przewidzieć*“¹⁹⁷. V překladu: „Trestný čin je spáchán neúmyslně, jestliže jej pachatel, aniž by jej měl v úmyslu spáchat, spáchá v důsledku nedodržení náležité opatrnosti požadované okolnostmi, ač možnost spáchání činu předvídal nebo předvídat mohl“. Ustanovení § 3 dodává: „*Sprawca ponosi surowszą odpowiedzialność, którą ustawa uzależnia od określonego*

¹⁹⁴ čl. 53 § 37 zákona Dz.U. 1999 Nr 83 poz. 930, Kodeks karny skarbowy, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁹⁵ čl. 59 § 39 KKS.

¹⁹⁶ čl. 9 § 1 KK.

¹⁹⁷ čl. 9 § 2 KK.

*następstwa czynu zabronionego, jeżeli następstwo to przewidywał albo mógł przewidzieć*¹⁹⁸“. Tedy: „Pachatel je podle zákona přísněji odpovědný za určitý následek trestného činu, jestliže tento následek předvídal, nebo mohl předvídat“.

Trestný čin podle čl. 231 § 1 KK je úmyslný a lze ho spáchat s přímým (pachatel chce spáchat trestný čin) i nepřímým úmyslem (pachatel předpokládá možnost spáchání trestného činu a s jeho spácháním je srozuměn)¹⁹⁹.

Trestný čin podle čl. 231 § 2 KK lze spáchat pouze s přímým úmyslem. Vyžaduje se jednání „za účelem získání majetkového nebo osobního prospěchu“. Úmysl se musí vztahovat k překročení pravomoci či nesplnění povinnosti i k jednání na úkor veřejného či soukromého zájmu²⁰⁰.

Trestného činu podle čl. 321 § 3 KK se veřejný činitel dopustí pouze neúmyslně. Podmínkou naplnění neúmyslné povahy jednání bude objektivně chápaná předvídatelnost vniku podstatné škody v důsledku jednání pachatele²⁰¹.

Považuji za vhodné, že je neúmyslná forma trestného činu navázána na vznik určité škody. Jak jsem již uvedla výše, pokud by se výše podstatné škody vymezila přímo v ustanovení polského trestního zákoníku, pomohlo by to k větší přesnosti daného trestného činu.

¹⁹⁸ čl. 9 odst. 3 KK.

¹⁹⁹ DULNIAK, Marek. *Nadużycie uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – art. 231 k.k.* In. *adwokatdulniak.pl* [online]. [cit. 2023-08-25]. Dostupné z: <https://www.adwokatdulniak.pl/naduzycie-uprawnien-przez-funkcjonariusza-art-231-k-k/>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²⁰⁰ Tamtéž, původní zdroj: rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 17. 7. 2008, sp. zn. WA 24/08.

²⁰¹ Tamtéž, viz rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 22.6.2010, sp. zn. WA 13/10.

4. Srovnání s německou právní úpravou

Německé trestní právo hmotné kodifikuje trestný zákoník (Strafgesetzbuch)²⁰²²⁰³. Je rozdělen na obecnou a zvláštní část, ty se dále dělí na oddíly (Abschnitt) a tituly (Titel). Oproti polské úpravě se stejně jako český člení na § a odstavce. Také jsou v rámci větší přehlednosti nadepsány jednotlivé trestné činy ve zvláštní části StGB. Trestné činy úředních osob nalezneme ve třicátém oddílu, který je nazvaný Trestné činy v úřadu (Straftaten im Amt). V StGB ale nenalezneme ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Proto je následující kapitola rozdělena na dvě části – první se zabývá vymezením pojmu úřední osoby v StGB a druhá část pojednává o trestných činech obsažených ve třicátém oddílu StGB a obecně o trestných činech úředních osob.

4.1. Vymezení pojmu úřední osoba

StGB podává legální definici pojmu úřední osoba (Amtsträger) v § 11 odst. 1 bod 2:

„Amtsträger:

wer nach deutschem Recht

a) Beamter oder Richter ist,

b) in einem sonstigen öffentlich-rechtlichen Amtsverhältnis steht oder

c) sonst dazu bestellt ist, bei einer Behörde oder bei einer sonstigen Stelle oder in deren Auftrag Aufgaben der öffentlichen Verwaltung unbeschadet der zur Aufgabenerfüllung gewählten Organisationsform wahrzunehmen;“²⁰⁴

Úřední osobou tedy podle německého práva je a) úředník nebo soudce; b) ten, kdo je v jiném veřejnoprávním úředním poměru; c) ten, kdo je jinak povolán k tomu, aby u úřadu nebo u nějakého jiného místa anebo v jejich pověření plnil úkoly veřejné správy bez ohledu na zvolenou organizační formu k plnění úkolů²⁰⁵.

Za soudce podle písmene a) můžeme považovat i čestného soudce/přisedícího (ehrenamtlicher Richter). Pod písm. b) lze podřadit např. notáře, ministry²⁰⁶ nebo státní tajemníky²⁰⁷. Osoby spadající pod písm. c) budou např. administrativní pracovníci²⁰⁸.

²⁰² Německý trestní zákoník (Strafgesetzbuch) ve znění vyhlášeném dne 13.11.1998 (BGBl. I S. 3322), ve znění pozdějších předpisů.

²⁰³ V rámci českého znění bylo vycházeno z překladu dostupného v systému Beck-online: KRUK, Jiří. Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. V případě nových ustanovení bylo vycházeno z vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²⁰⁴ § 11 odst. 1 bod 2 StGB.

²⁰⁵ KRUK, Jiří. Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. Dostupné v informačním systému Beck-online.

Není důležité, zda je činnost vykonávána na plný úvazek či na dobrovolném základě. I dobrovolní pracovníci, kteří pomáhají při volbách mohou získat postavení úřední osoby. Spolkový soudní dvůr svým rozhodnutím z roku 2009 přiznal postavení úřední osoby odpovědným redaktorům provozovatelů veřejnoprávního vysílání²⁰⁹. Úřední osobou například není zaměstnanec spořitelny, který je pověřen vypořádáním nesplacených úvěrů²¹⁰.

Německou právní úpravu pojmu úřední osoby považují za neurčitou a ne úplně srozumitelnou. Rovněž s rozlišováním evropských úředních osob a osoby zvláště povinné veřejnou službou (viz dále) je právní úprava nepřehledná.

Německá právní úprava tedy vyznává spíše obecné vymezení úředních osob a nikoli jejich konkrétní výčet. Výhodou takového přístupu může být to, že není nutné ustavení v čase měnit s tím, jak se mění rozsah a obsah pojmu úřední osoby (například zánik určitých funkcí a vznik nových).

4.1.1. Evropská úřední osoba

Německý trestní zákoník zavedl pojem tzv. evropské úřední osoby (Europäische Amtsträger). Tento pojem definuje v § 11 odst. 1 bodu 2a StGB. Podle tohoto ustanovení je evropskou úřední osobou:

- a) člen Evropské komise, Evropské centrální banky, Účetního dvora nebo soudu Evropské unie (Mitglied der Europäischen Kommission, der Europäischen Zentralbank, des Rechnungshofs oder eines Gerichts der Europäischen Union ist); takovéto vymezení v budoucnu může znamenat zahrnutí případných specializovaných soudů Evropské unie (jako byl Soud pro veřejnou službu)²¹¹;
- b) úředník nebo jiný zaměstnanec Evropské unie nebo orgánu zřízeného podle práva Evropské unie (Beamter oder sonstiger Bediensteter der Europäischen Union oder

²⁰⁶ Amtsträger. In. Anwalt24.de [online]. [cit. 2023-08-29]. Dostupné z: <https://www.anwalt24.de/lexikon/amtstraeger>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²⁰⁷ Amtsträger - Bedeutung des Begriffs gem. StGB. In Juraforum.de [online]. [cit. 2023-08-29]. Dostupné z: <https://www.juraforum.de/lexikon/amtstraeger>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²⁰⁸ Tamtéž.

²⁰⁹ Tamtéž. Původní zdroj: rozhodnutí německého Spolkového soudního dvora ze dne 27.11.2009, sp. zn. 2 StR 104/09.

²¹⁰ Amtsträger. In. Anwalt24.de [online]. [cit.2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.anwalt24.de/lexikon/amtstraeger>., původní zdroj: rozhodnutí německého Spolkového soudního dvora ze dne 11.12.2019, sp. zn. 5 StR 486/19. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²¹¹ Amtsträger. In. Anwalt24.de [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.anwalt24.de/lexikon/amtstraeger>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

einer auf der Grundlage des Rechts der Europäischen Union geschaffenen Einrichtung ist);

- c) kdo je pověřen plněním úkolů Evropské unie nebo úkolů subjektu zřízeného na základě práva Evropské unie (mit der Wahrnehmung von Aufgaben der Europäischen Union oder von Aufgaben einer auf der Grundlage des Rechts der Europäischen Union geschaffenen Einrichtung beauftragt ist);

Členové Evropského parlamentu, Evropské rady a Rady EU nejsou ve smluvním vztahu k Evropské unii a nejsou evropskou úřední osobou (s výjimkou předsedy Evropské komise podle bodu a)²¹².

4.1.2. Osoby zvlášť povinné veřejnou službou

Německý trestní zákoník rozlišuje tzv. osobu zvlášť povinnou veřejnou službou, kterou definuje v § 11 odst. 1 bodu 4. Osoba zvlášť povinná veřejnou službou je ten:

„kdo, aniž je úřední osobou, je zaměstnán nebo je činný

a) u úřadu nebo jiného místa, které plní úkoly veřejné správy, nebo

b) u spolku nebo jiného spojení, podniku nebo podniků, které vykonávají pro úřad nebo pro jiné místo úkoly veřejné správy,

a je podle zákona formálně zavázán ke svědomitému plnění svých povinností“²¹³;

Úkoly veřejné správy nesouvisí pouze s příkazy a donucením, ale jsou to všechny úkoly, které jsou odvozeny od státní moci a slouží účelům státu. Je podstatný obsah úkolu, nikoli způsob jeho provedení²¹⁴.

Jak jsem již uvedla, takováto právní úprava mi z celkového pohledu přijde velmi nepřehledná a ne úplně dobře srozumitelná a pochopitelná.

4.2. Trestné činy v úřadu

Trestné činy v úřadu, obsažené v posledním třicátém oddíle StGB (§§ 331 – 358), pokrývají široké spektrum protiprávního jednání, ke kterým může dojít v souvislosti s výkonem úřadu. Z důvodu rozsahu práce není možné se více zaobírat všemi předmětnými trestnými činy. Zahrnují klasické úplatkové trestné činy (např. přijetí prospěchu, poskytnutí prospěchu, podplácení) i specifické trestné činy jako např. překrucování práva (§ 339 StGB) („Soudce, jiná úřední osoba nebo smírčí soudce, který se při projednávání nebo rozhodnutí v právní věci proviní

²¹² Tamtéž.

²¹³ KRUK, Jiří. Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014

²¹⁴ Abgrenzung des „Amtsträgers“ zum „besonders Verpflichteten“. In Gesetze-bayern.de [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayVV_2034_6_F_133-1. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

překroucením práva ve prospěch nebo k újmě jedné strany (...)"²¹⁵ či porušení služebního tajemství a zvláštní povinnosti k mlčenlivosti (§ 353b StGB) (Kdo neoprávněně vyjeví tajemství, které mu bylo svěřeno nebo se mu stalo známým jinak jako úřední osobě (...) a tím ohrozí důležité veřejné zájmy (...))²¹⁶.

Osobně považuji za zajímavý a vhodný pozornosti trestný čin uvedený v § 344 StGB – Stíhání nevinných (Kdo jako úřední osoba, která je povolána ke spolupůsobení v trestním řízení, (...) úmyslně nebo vědomě trestně stíhá nevinného (...))²¹⁷. Toto vnímám jako velmi nebezpečné jednání ohrožující správné fungování justice a tak velmi vítám jeho přímé zahrnutí do zvláštní části trestního zákoníku.

V německé právní nauce se pro trestné činy, kterých se dopustí úřední osoba, užívá pojem „*Amtsdelikte*“, což lze přeložit jako úřední trestné činy. Tyto trestné činy chrání důvěru veřejnosti ve stát a chování jeho úředníků²¹⁸. Dále také slouží k prevenci korupce ve státním aparátu²¹⁹.

Úřední trestné činy německá nauka dělí na tzv. pravé úřední trestné činy, které může spáchat pouze úřední osoba, soudce nebo osoba se zvláštní povinností veřejné služby a tzv. nepravé úřední trestné činy, kde je skutečnost, že je spáchala úřední osoba pouze okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby²²⁰.

Pravé úřední trestné činy jsou:

- Přijetí prospěchu (*Vorteilsannahme*) a úplatkářství (*Bestechlichkeit*) – §§ 331, 332, 335 StGB
- Překrucování práva (*Rechtsbeugung*) - § 339 StGB
- Donucení k výpovědi (*Aussageerpressung*) - § 343 StGB
- Stíhání nevinných (*Verfolgung Unschuldiger*) a výkon proti nevinným (*Vollstreckung gegen Unschuldige*) - §§ 344 a 345 StGB
- Nepravdivé osvědčení listinou v úřadu (*Falschbeurkundung im Amt*) - § 348 StGB

²¹⁵ KRUK, Jiří. Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

²¹⁶ Tamtéž.

²¹⁷ Tamtéž.

²¹⁸ *Amtsdelikte*. In *Anwalt24.de* [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.anwalt24.de/lexikon/amtsdelikte#>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²¹⁹ *Amtsdelikte*. In *Juraforum.de* [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.juraforum.de/lexikon/amtsdelikte>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²²⁰ BAßLSPERGER, Maximilian. *Amtsdelikte*. In *Rehm-verlag.de* [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.rehm-verlag.de/beamtenrecht/blog-beamtenrecht/amtsdelikte/>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

- Vybírání nadměrných dávek (Gebührenüberhebung) a vybírání nadměrných dávek, zkrácení plnění (Abgabenüberhebung; Leistungskürzung) - §§ 352, 353 StGB
- Porušení služebního tajemství a zvláštní povinnosti k mlčenlivosti (Verletzung des Dienstgeheimnisses und einer besonderen Geheimhaltungspflicht) - § 353b StGB
- Porušení daňového tajemství (Verletzung des Steuergeheimnisses) - § 355 StGB²²¹.

Za nepravé úřední trestné činy můžeme označit např.:

- Osvobození vězňů (Gefangenenbefreiung) - § 120 odst. 2 StGB)
- Porušení úschovy (Verwahrungsbruch) - § 133 odst. 3 StGB)
- Porušení důvěrnosti slova (Verletzung der Vertraulichkeit des Wortes) - § 201 odst. 3 StGB
- Maření potrestání úřední osobou (Strafvereitelung im Amt) - § 258a StGB
- Ublížení na těle v úřadě (Körperverletzung im Amt) - § 340 StGB²²².

Na tomto místě bych ráda uvedla několik možností, jak proti úředním trestným činům bojovat. Jedním z možných nástrojů je zvyšování povědomí úředních osob o problematice úředních trestných činů prostřednictvím školení. Pomoci by mohla také vyšší míra transparentnosti v rozhodovacích procesech a zadávání veřejných zakázek²²³.

Dalším mechanismem by mohlo být zavedení či posílení efektivního systému vnitřní a vnější kontroly nebo zavedení bezpečných a anonymních systémů pro oznamování předmětného jednání²²⁴.

Německá právní úprava zavádí oproti české specifické skutkové podstaty postihující široké spektrum činů, kterých se může dopustit úřední osoba. V tomto smyslu je právní úprava více určitá, ale může působit nepřehledně z důvodu velkého množství skutkových podstat.

²²¹ Tamtéž.

²²² Tamtéž.

²²³ Amstdelikte. In Juraforum.de [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.juraforum.de/lexikon/amstdelikte>. Překlad byl vypracován s použitím vlastního překladu a internetových překladačů DeepL a Glosbe.

²²⁴ Tamtéž.

Závěr

Má práce měla za cíl zanalyzovat a interpretovat ustanovení trestního zákoníku o trestném činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti a komparaci s polskou a německou právní úpravou. Myslím, že cíl provedení analýzy a interpretace skutkové podstaty předmětného trestného činu a komparace s polskou právní úpravou se mi splnit podařilo. Bohužel cíl komparace s německou právní úpravou se mi splnit nepodařilo, z důvodu neexistence přímého ekvivalentu předmětného trestného činu v německém trestním zákoníku.

Skutková podstata trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti neprodělala od jejího zavedení v trestním zákoně v roce 1950 (tehdy jako trestný čin porušení povinnosti veřejného činitele) příliš změn a je po celou dobu své existence relativně stálá. Skutková podstata trestného činu maření úkolu úředního činitele z nedbalosti, kterou obsahovala předchozí právní úprava z roku 1961, byla skoro identická s tou dnešní.

Pokud jde o objekt trestného činu, stále si myslím, že je třeba tento trestný čin postihovat. Bez jeho zakotvení v trestním zákoníku by nebylo chráněno správné fungování orgánů veřejné moci a celkově fungování státního aparátu. Pro veřejnost je velmi důležité vědět, že jsou zde určité pojistky k tomu, aby osoby, které zastávají důležité veřejné funkce, své postavení vykonávaly svědomitě s potřebnou zodpovědností.

V rámci objektivní stránky považuji za největší problém použití neurčitého pojmu důležitý úkol. S ohledem na to, že se tohoto trestného činu může dopustit velké množství osob v různém postavení (a tedy jednání může být diametrálně odlišné, neboť každá funkce má svůj důležitý úkol) nejspíše nelze skutkovou podstatu vymezit konkrétněji. Na druhou stranu i tato obecnost může být důvodem, proč skutková podstata předmětného trestného činu zůstala bez výrazných změn, jelikož význam neurčitých pojmů se v místě a čase mění. Řešením pro neurčitost pojmu důležitý úkol by mohlo být přidání zobecnující legální definice do TZ, která by případně mohla být doplněna demonstrativním výčtem. Výše zmíněné by mohlo pomoci k větší určitosti skutkové podstaty a větší míře právní jistoty.

Co se týká vymezení subjektu – tedy pojmu úřední osoby, je rozsah ustanovení o trestném činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti velmi široký a zahrnuje velké množství osob. Ne vždy je ale z výkladového ustanovení trestního zákoníku jasné, koho všeho právní úprava považuje za úřední osobu. To považuji za velmi nešťastné, neboť právě vědomí kdo a za jakých okolností se považuje za úřední osobu je k výkladu trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti zásadní. Je zajímavé se zamyslet nad tím, zda je vůbec taxativní výčet úředních osob možný. Takové ustanovení by se nejspíše muselo častěji novelizovat z důvodu

případného vzniku nových pracovních míst či by existovalo riziko, že bude některá pozice opomenuta.

Nicméně pro větší srozumitelnost a přehlednost by mohlo být konkretizování výkladového ustanovení TZ, které by reflektovalo judikaturu. To by mohlo být provedeno např. uvedením, že pracovníci vykonávající pouze organizačně technické, administrativní a manuální práce se nepovažují za úřední osoby. Takováto úprava by mohla pomoci k větší právní jistotě ohledně postavení úředních osob.

Pokud se jedná o subjektivní stránku předmětného trestného činu, souhlasím s názorem Ščerby, že by bylo vhodné upravit zavinění tak, že by byla postihována pouze úřední osoba jednající ve vědomé nedbalosti a přestaly by se stíhat případy nevědomé nedbalosti. Naopak nejsem příliš nakloněna k názoru, že by se měly postihovat pouze úřední osoby, které jednaly v hrubé nedbalosti. I pokud je předmětný trestný čin spáchán „pouze“ z klasické vědomé nedbalosti, může být velmi nebezpečný a omezením subjektivní stránky pouze na hrubou nedbalost by mohla ponechat část závažných případů bez potrestání.

S výkladem okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby se nepojí přílišné problémy. Výše způsobené škody a zajištěného prospěchu jsou v TZ přímo stanoveny. Jediný výkladový problém se může vázat k pojmu vážné poruchy. Dle mého názoru je ale tento pojem pro veřejnost více srozumitelný než pojem důležitý úkol a bude o jeho obsahu panovat mezi lidmi relativně shodná představa.

Polská úprava v trestním zákoníku obsahuje ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Polský kodeks karny ho pojímá jako nedbalostní formu českého trestného činu zneužití pravomoci úřední osoby a pracuje místo pojmu důležitý úkol s pojmy překročení pravomoci a nesplnění povinnosti (právě jako česká právní úprava v § 329 TZ).

Polská úprava pojmu veřejný činitel je oproti české úpravě více vyčerpávající, přímo vyjmenovává více funkcí a funkcionářů veřejného sektoru. Kvůli tomu ale může být lehce nepřehledná. Velmi nepraktické mi také přijde, že polská úprava nemá zavedeny názvy jednotlivých trestných činů, tak jako jsme zvyklí z českého TZ.

V německé právní úpravě bychom bohužel v trestním zákoníku ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti nenalezli. Oproti tomu obsahuje německá právní úprava velké množství skutkových podstat tzv. trestných činů v úřadu. Ty upravují široké spektrum protiprávního jednání, kterého se může úřední osoba dopustit.

Německá právní úprava nerozlišuje pouze pojem úřední osoba, ale také evropská úřední osoba a osoba zvláště povinná veřejnou službou. Úřední osoby jsou v německém trestním zákoníku upraveny velmi obecně.

Kvůli výše uvedenému považuji německou právní úpravu za velmi nepřehlednou a ne úplně dobře srozumitelnou.

Prevenčí proti trestným činům úředních osob by mohla být větší informovanost úředních osob, ke které by mohlo pomoci školení těchto osob ohledně možné trestné činnosti.

Pokud bych nebyla limitována rozsahem práce, myslím, že by bylo zajímavé srovnat právní úpravu i v jiných státech či se více zaměřit právě na možnosti prevence.

Seznam zkratk

KK - polský zákon Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553, kodeks karny, ve znění pozdějších předpisů

KKS – polský zákon Dz.U. 1999 Nr 83 poz. 930, Kodeks karny skarbowy, ve znění pozdějších předpisů

NS – Nejvyšší soud ČR

StGB – německý trestní zákoník ve znění vyhlášeném dne 13.11.1998 (BGBl. I S. 3322), ve znění pozdějších předpisů

TrŘ – zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

TrZ 1950 - zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon

TrZ 1961 – zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon

TZ – zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ZoZPP - zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

ČENTÉŠ, Jozef, BELEŠ, Andrej, ČIPKOVÁ, Jana. *Kategorizácia škôd spôsobených trestným činom (I. časť)*. In Časopis pro právní vědu a praxi 2/2020. str. 225. Dostupné v informačním systému Beck-online.

DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-4-13]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

FRYŠTÁK, Marek. § 127 [Úřední osoba]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

JELÍNEK a kol.: *Trestní právo hmotné Obecná část. Zvláštní část*. 5. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN 978-80-7502-120-5.

KINDL, Vladimír. *Zákon o zločinech a těžkých policejních přestupcích policejních*. In: HENDRYCH a kol. *Právní slovník*. Třetí vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

KRATOCHVÍL, Vladimír. *Objekt trestného činu*. In: HENDRYCH a kol. *Právní slovník*. Třetí vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

KRATOCHVÍL, Vladimír. *Objektivní stránka trestného činu*. In: HENDRYCH a kol. *Právní slovník*. Třetí vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, ISBN 978-80-7400-059-1. Dostupné v informačním systému Beck-online.

KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové Republiky Německo, stav 01. 01. 2014*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014. Dostupné v informačním systému Beck-online.

PROVAZNÍK, Jan. § 323 [Násilí proti orgánu veřejné moci]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

PROVAZNÍK, Jan. § 329 [Zneužití pravomoci úřední osoby]. In: ŠČERBA, Filip a kol. *Trestní zákoník*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

PROVAZNÍK, Jan. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání (2. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022. Dostupné v informačním systému Beck-online.

RIZMAN, Stanislav. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-428-5. str. 3156-3157.

ŠÁMAL a kol.: *Trestní právo hmotné*. 9. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.

ŠÁMAL, Pavel, PÚRY, František, RIZMAN Stanislav. *Trestní zákon: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Dostupné v informačním systému Beck-online.

ŠÁMAL, Pavel, RIZMAN, Stanislav, RICHTER, Martin. § 330 [Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti]. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023

ŠČERBA, F. K trestnému činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. *Trestněprávní revue*. 2011, 10 (7), 189-192. ISSN 1213-5313. str. 189-192

2. Seznam použitých internetových zdrojů

Abgrenzung des „Amtsträgers“ zum „besonders Verpflichteten“. In Gesetze-bayern.de [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayVV_2034_6_F_133-1.

Amstdelikte. In Anwalt24.de [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.anwalt24.de/lexikon/amstdelikte#>.

Amstdelikte. In Juraforum.de [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.juraforum.de/lexikon/amstdelikte>.

Amtsträger - Bedeutung des Begriffs gem. StGB. In Juraforum.de [online]. [cit. 2023-08-29]. Dostupné z: <https://www.juraforum.de/lexikon/amtstraeger>.

Amtsträger. In Anwalt24.de [online]. [cit. 2023-08-29]. Dostupné z: <https://www.anwalt24.de/lexikon/amtstraeger>.

BAßLSPERGER, Maximilian. *Amstdelikte*. In Rehm-verlag.de [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.rehm-verlag.de/beamtenrecht/blog-beamtenrecht/amstdelikte/>.

BRUNA, Eduard. *Problematické aspekty úplatkářských trestných činů (2. část) – obecný zájem*. In advokatnidenik.cz [online]. [cit.2023-02-27]. Dostupné z: <https://advokatnidenik.cz/2019/01/08/problematicke-aspekty-uplatkarskych-trestnych-cinu-2-cast-obecny-zajem/>.

DULNIAK, Marek. *Nadużycie uprawnień przez funkcjonariusza publicznego – art. 231 k.k.* In. adwokatdulniak.pl [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: <https://www.adwokatdulniak.pl/naduzycie-uprawnien-przez-funkcjonariusza-art-231-k-k/>.

3. Seznam použitých právních předpisů

Německý trestní zákoník (Strafgesetzbuch) ve znění vyhlášeném dne 13.11.1998 (BGBl. I S. 3322), ve znění pozdějších předpisů.

Polský zákon Dz. U. 1997 Nr 88 poz. 553, kodeks karny, ve znění pozdějších předpisů

Polský zákon Dz.U. 1999 Nr 83 poz. 930, Kodeks karny skarbowy, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č, 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění účinném od 1.9.1852 do 31.7.1950.

Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném od 1.1.1962 do 30.06.1990.

Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění účinném od 1.7.1990 do 31.12.2009.

Zákon č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi., ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění účinném od 1.1.1957 do 31.12.1961.

Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ve znění účinném od 1.8.1950 do 31.12.1956.

4. Seznam použité judikatury

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 29. 6. 1977, sp. zn. 2 Tzf 2/77, č. 1/1978 Sb. rozh. tr.

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 27. 6. 1978, sp. zn. Plsf 1/78, č. 17/1978 Sb. rozh. tr.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 6.5.1980, sp. zn. 5 To 6/80.

Stanovisko pléna Nejvyššího soudu ČSSR č. Plsf 2/87 z 16.6. 1987.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 16.1.1989, sp. zn. 4 Tz 45/88.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.7.2002, sp. zn. 5 Tdo 336/2002.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 6.8.2003, sp. zn. 7 Tdo 702/2003.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.9.2003, sp. zn. 6 Tdo 1002/2003.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.2003, sp. zn. 6 Tdo 1121/2003.

Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2004, sp. zn. I KZP 38/2003.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.6.2005, sp. zn. 7 Tdo 329/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 17.8.2005, sp. zn. 3 Tdo 710/2005

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.11.2005, sp. zn. 7 Tdo 991/2005.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 15.2.2006, sp. zn. 7 Tdo 68/2006.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.10.2006, sp. zn. 5 Tdo 1154/2006.

Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 8.5.2007, sp. zn. IV KK 93/07.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.6.2007, sp. zn. 7 Tdo 432/2007.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 8.3.2008, sp. zn. 5 Tdo 264/2008

Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 20. 05. 2008, sp. III KK 29/08.

Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 17.07.2008, sp. zn. WA 24/08.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.9.2009, sp. zn. 6 Tdo 510/2009.

Rozhodnutí německého Spolkového soudního dvora ze dne 27.11.2009, sp. zn. 2 StR 104/09.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.12.2009, sp. zn. 8 Tdo 708/2009.

Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 22.6.2010, sp. zn. WA 13/10.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.11.2011, sp. zn. 6 Tdo 768/2011.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 19.9.2012, sp. zn. 8 Tdo 1092/2012

Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2012, sp. zn. ZS 25/12.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.1.2013, sp. zn. 8 Tz 97/2012.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.3.2013, sp. zn. 8 Tdo 1432/2012.

Rozhodnutí Odvolacího soudu ve Štětíně ze dne 13.02.2015, sp. zn. II AKa 205/14

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.4.2015, sp. zn. 8 Tdo 1648/2014.

Rozhodnutí polského Nejvyššího soudu ze dne 23.6.2015, sp. zn. WA 6/15.

Stanovisko Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.11.2015, sp. zn. Tpjn 304/2014.

Stanovisko polského Nejvyššího soudu ze dne 20. 12. 2016, sp. zn. V KK 316/16.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.10.2017, sp.zn. 5 Tdo 334/2017-II.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 30.10.2019, sp. zn. 7 Tdo 1270/2019.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 6.11.2019, sp. zn. 7 Tdo 1158/2019.

Rozhodnutí německého Spolkového soudního dvora ze dne 11.12.2019, sp. zn. 5 StR 486/19.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.4.2020, sp. zn. 5 Tdo 1532/2019.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.10.2020, sp. zn. 8 Tdo 771/2020.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.10.2020, sp. zn. 8 Tdo 771/2020.

5. Seznam ostatních zdrojů

Důvodová zpráva k zákonu č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů

Maření úkolu úřední osoby z nedbalosti

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá analýzou skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti, která je obsažena v § 330 trestního zákoníku. Dále se práce věnuje komparaci s polskou a německou právní úpravou. Diplomová práce má za cíl podat komplexní interpretaci předmětného trestného činu. Je rozdělena na čtyři části.

První část se zabývá historickým vývojem trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Postihuje vývoj od období první republiky až po právní úpravu do roku 2009.

V druhé části je obsažena samotná analýza skutkové podstaty trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti. Tato část je rozdělena na dvě větší podkapitoly. První se věnuje interpretaci základních znaků skutkové podstaty. Zde je následně pojednáváno o jednom každém znaku – objektu trestného činu, objektivní stránce trestného činu, subjektu trestného činu a subjektivní stránce trestného činu. Druhá podkapitola se věnuje rozboru okolností podmiňujících použití vyšší trestní sazby.

Následující část se zabývá komparací s polskou právní úpravou. Nejdříve obecně pojednává o polské úpravě trestního práva a jelikož v polském trestním zákoníku nalezneme ekvivalent předmětného trestného činu, je tato kapitola rovněž rozdělena na čtyři části. Každá podkapitola shodně srovnává jeden znak skutkové podstaty – objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku.

Poslední čtvrtá část se zabývá komparací s německou právní úpravou. V německé právní úpravě nenalezneme ekvivalent trestného činu maření úkolu úřední osoby z nedbalosti, zato obsahuje velké množství skutkových podstat tzv. trestných činů v úřadu. Tato kapitola je rozdělena pouze na dvě části – první se věnuje výkladu pojmu úřední osoby, evropské úřední osoby a osoby zvlášť povinné veřejnou službou a druhá pojednává o německých „trestných činech v úřadu“.

Klíčová slova: úřední osoba, nedbalost, důležitý úkol

Negligent Obstruction of Duty of Public Official

Abstract

The thesis deals with the analysis of the facts of the criminal offence of negligent obstruction of duty of public official which is contained in Section 330 of the Criminal Code. The thesis also compares it with Polish and German legislation. The thesis aims to provide a comprehensive interpretation of the offence in question. It is divided into four parts.

The first part deals with the historical development of the crime of negligent obstruction of duty of public official. It covers the development from the period of the First Republic to the legislation until 2009.

The second part contains the analysis of the actual facts of the offence of negligent obstruction of duty of public official. This part is divided into two larger subchapters. The first deals with the interpretation of the basic elements of the offence. Here, one of each feature is subsequently discussed - the object of the offence, the objective aspect of the offence, the subject of the offence and the subjective aspect of the offence. The second subchapter is devoted to the analysis of the circumstances that condition the application of a higher criminal rate.

The following section deals with a comparison with the Polish legislation. It first discusses the Polish criminal law in general terms and, as the equivalent of the offence in question can be found in the Polish Criminal Code, this chapter is also divided into four parts. Each subchapter compares one feature of the offence - the object, the objective aspect, the subject and the subjective aspect.

The last fourth part deals with a comparison with the German legislation. The German legislation does not contain the equivalent of the criminal offence of negligent obstruction of duty of public official, but it does contain a large number of offences of so-called crimes in office. This chapter is divided into only two parts - the first deals with the interpretation of the concept of public official, European public official and special public servant and the second deals with German 'crimes in office'.

Klíčová slova: public official, negligence, important duty